

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

89199

mu-97

1192

2105

БЕРЕГИТЕ КНИГУ!

ОНА СЛУЖИТ НЕ ОДНОМУ, А МНОГИМ.

Возвращайте книгу в
срок, чтобы и другие
могли воспользоваться
===== ею. =====

533)

Aug

134

6.11.7. 19 NOV 2011

891.99
14-97

u.m.

ՎԵՐԶԱՆՈՅՄԻ ԶԱՅՆԵՐ

— (C) —

8963

ՈՂԲԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀՈԳԵԳՐԵՑ

ՔՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

— (C) —

2070

3176

Գ.Ա.Հ.Ի.Բ.

ՀԱՅԿԻ. Ե. ԽՈՐՀԱՆՈՒՄ

1901

1/2

14 MAY 2013

34975

2659

266

41

М.В. ЗАВЕРШИЛ ФРИДЕРИХ
ГОС. ПУБЛ. БИБЛИОТЕКА
20.12.54
М.В. А. МЯСНИКОВ
В. СМОЛЕНСКИЙ

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

8963

ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏ-
ՐԻԱՐԿ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆՈՅՆ
ՀԱՅՈՅ Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա.

Վեհափառ Հայրիկ,

Մանուկ եի դեռ, երբ վարժարանական սե-
ղաններուն վրայ, որ մը, Ձեր Բարձր ներկայությամբ
անցուցած ֆենոթիզմներէս մեկուն մէջ, զիս կը փաշա-
ղեկիք նուիրելով ինձ Ձեր արաստան ձեռագիրը վեհօրէն
նախին պրօշնած, Ձեր «ՄԱՐԿԱՐԻՏ ԱՐԲԱՅՈՒԹԵԱՆ
ԵՐԿՆԻՑ» մակագրեալ գրքոյիկէն մեկ օրինակ:

Սակաւարիւ զարդերուս իբրեւ ամենին բաւ-
կազիւնը, մինչեւ աշտօր պահած եմ այդ անբացփաշ ՄԱՐ-
ԿԱՐԻՏԸ: Կեանքիս մէջ քերտն ունեցայ ուրիշ խա-
կան գոհար ու մարգարիտներ. բայց, չգիտեմ ինչո՞ւ,
չխարոյղացայ հաշտուիլ անոնց հետ, ու մինչեւ վերջը պա-
նել, ա՛րդեօք ամեն ինչ ծախող ու սպասող ժամանակը

ու ղեր երիփովի մամբուն վրայ վիրաւոր ընկած Հա-
յու արիւն, որու բարձր վերիերը Զեր անձին վրայ մարմ-
նաւորած, կրտսեակ « առաջ հայցեցութեան » :

Տա՛յր երկինք, որ որպէս Ծերունին Սիւսի
ի Տաճարին, Զեր Ս. Օծորիւնն եւս « Իջման Գարին »
վրայ ողջագործեր Հայոց արիւնէն վերածնած առողջ ու
կայստ մանուկն Ազատութիւն » :

Արտագին երախտագիտութեամբ սուղեալ
Զերդ Վեհափառ Օծորեան Սրբապետ Աջոյն
մատչեալ ի համբոյր,

Մեաւ Զերդ Վեհափառ Սրբութեան
ամենաերախտագիտ աղօթիկն

Հրատարակիչ

ԽԱՌԻ ՊԵՅԼԵՐԵԱՆ (ՍՕՆԷ)

2)15 Յունիս 1931

Գանիրե

ՎԵՐ ԶԱՆՈՅՍԻ ԶԱՅՆԵՐ

ԴՅԴՅԱԶ ԿՍՅՈՒԱԶ ԴՅԻ

ՈՂԲԱՅՈՂ ԶԻՆՈՒՈՐԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Ինձ համար չէ՛ դերեզման ,
եւ խաչաքարին այն յիշատակ .
Ահ , մեռանիմ ես ի մահու դաշտ ,
Կորչի անունս անյիշատակ :

Ինձ համար չէ՛ չքքեղ դադաղ ,
Դիազարդին ունայն պատրանք .
Ո՛չ բարեկամք յուզարկաւոր ,
Ո՛չ ընտանիք իմ սրգաւոր :

Այլ ինձ համար կա՛յ մի խոր վիհ ,
Զոր ես ձեռօքս փոշեցի .
Հազար հազար մեռեալներուն
Մի դերեզման է հաղաբլուր :

Հանէ՛ք անձնէս իմ՝ համազգեստ ,
Առէ՛ք նըշանս և իմ զէնքերս .
Թողէ՛ք բաժին ինձի միայն
Իմ արիւնստ շապիկ պատան :

Ձինուորի դին չունի պատիւ ,
Յոսկոյ քարչեալ ճըզեն ի վիհ ,
Որպէս խրճուռք ի կալոցին
Գիգեալ կուտեն ի բարդոցին :

Մահու դաշտէն ուղևորեալ
Հասինք ահա մեր հանգիստ .
Հանգչեցէ՛ք արդ- քուն անխըռով ,
Արեան դաշտի՛ խոնջեալ զինուորք :

Այլ մինչ հնչէ Գաբրիէլի փող ,
Շարժի՛ յայնժամ՝ մեր հողաբլուր ,
Եւ մեր յառնեմք ի կեանքս նոր ,
Որպէս արծուի նշադիւետուր :

Գայ Քրիստոս Տէր դատաւոր ,
Գահերն ամեն կոչին յատեն .
Աղար Աստուած չառնէ՛ անտես
Արեան դաշտի՛ մեծ դատաստան :

Ողջա՛մբ մնասցիք , դուք , ողջ զինուորք ,
Կըտակ թողում՝ ձեզ յետ մահուս .
Ես սուր առի սրբով անկայ
Յուչ առնեմ՝ ձեզ Քրիստոսի բան :

Աստուած ըստեղծ զմարդ- հողագործ ,
Գաշտի մըշակ աշխատաւոր ,
Անէ՛ծք ձեռին այն չարարուեստ ,
Որ զմարդն արար արիւնագործ :

Ասեն մարդիկ աշխարհաբան .
— Գայ ժամանակ մեզ ոսկեգար ,
Գահերն ամեն դան ի համբոյր ,
Ուխտեն դնել սուրն ի պատեան :

Աւիւծ՝ դառնայ հեղ , անմըւտնչ ,
Գայլ՝ ընդ գառին չրջին յարօս ,
Արեան դաշտեր ծաղկին շուշան ,
Խաղաղութիւն տիրէ աշխարհ : —

Այդ երա՛ջ է , չե՛մ հաւատար .
Ես միտ բերեմ՝ Քրիստոսի բան .
Յարկեցն աղդ աղղի վերայ ,
Աշխարհ դառնայ մի ծով արեան :

Յիսուս, փրկի՛չ խաղաղարար,
 Եկար տեսար Դու մեր աշխարհ,
 Մարդիկ խեղ են և խոլամիտ,
 Դեռ ևս չուսան Աւետարանդ :

Ո՛վ մարմնացեալ սիրոյ հրեշտակ,
 Դու կոչեցիր զմարդիկ եղբայր .
 Տո՛ւր մեզ ըզքոյդ խաղաղութիւն,
 Զոր չկարէ տալ մեզ աշխարհ :

— ❦ —

ՈՂԲԱՅԵԱԼ ԶԱՆՇԵՒԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հրեշտակ հոգիս իմ՝ վերայոյց,
 Տարաւ իջուց մեռելոց դաշտ .
 Ո՞ւր է, գիտէ՞ք մեռելոց դաշտ .
 Ի Բաբելոն թէ Հայաստան,
 Հայաստան է, Հայաստան,
 Հայոց աշխարհ և հայրենիք,
 Ուր զսնուեցան անմեղ անպարտ
 Հայ զաւակներ բիւր բիւր հազար :
 Ես շուրջ եկայ մեռելոց դաշտ,
 Հոգիս սրտեց զարհուրանք .
 Դաշտին երես լեցում ինչ ողբ
 Մարդոց ցամքած սոսկերատօր :
 Ասի՛ . աւա՛ղ, սոսկերք հայոց,
 Դուք տի տեսնա՞ք խաչէն յետոյ
 Այն հրաշալի յարութեան օր :

Տեսայ մի տեղ քարակարկառ ,
 Կոյս մի նստած վէրէն կուլար .
 Գերեզման էր քարակարկառ ,
 Ո՛չ գիր ունէր , ո՛չ խաչաքար :

Ասի՛ . ա՛ղջիկ , ինչո՞ւ կուլաս ,
 Ի՞նչ է անուշիկ , ուստի՞ ես դու ,
 Քաղքըցի՛ ես , թէ գիւղացի ,
 Ի՞նչ բան ունիս մեռելոց գաշտ :

Ասաց . — « Սօնէ՛ է իմ անուն ,
 Ես չգիտեմ՝ քաղաքն ինչ է .
 Ես գիւղացի՛ եմ գիւղացի՛ .
 Մըշոյ գաշտի Խորնոյ գիւղէն ,
 Ես այս գաշտին մէջ ծնած եմ՝ ,
 Մեր Եփրատայ գետին եղերք ,
 Ինչպէս պատմեր է ինձ մայրիկս
 Ձեմ՝ մոռացել ես , կը յիշեմ՝ .
 Նա մինչ կերթար ոչխարին կիթ ,
 Յան ու երկունք բռներ է զինք ,
 Եւ հասնելով Եփրատին տփ
 Ձիս ծներ է ողջամբ աղջիկ .
 Սուրբ Եփրատին ջրով լուացեր ,
 Ո՛հ , չունելով խանձարութիկ
 Կակուց կանաչ խոտով ծրարեր :

Եւ տուրիկին՝) մէջն է դըրեշ ,
 Կաթի սափորն հետ տուրիկին
 Ուսին առած գեղն է դարձեր .
 Ես գիւղացի՛ եմ , գիւղացի՛ ,
 Չարքաչ աղջիկ եմ՝ գիւղացի .
 Դու ասում ես , ինչո՞ւ կուլաս .
 Ես որը մնացի ապա չի լա՛մ : » —

Ասի՛ . Սօ՛նէ , խօսի՛ր դու ինձ ցաւերուդ ճառ ,
 Գուցէ գտնեմ ես քեզ մի ճար :
 — « Յաւըս մե՛ծ է , լեռներս՝ չափ ,
 Դու չկարես գտնել մի ճար .
 Հէրիկս այստեղ ըսպանեցին ,
 Այս քարերուս մէջ ծածկեցին .
 Մէրիկս աւան տարան գերի ,
 Ո՛հ , իմ մէրիկ , անս՛ւշ մէրիկ ,
 Սօնէն թողիր որը ու մենիկ : » —

Ասի՛ . Սօ՛նէ , չունի՞ս քուրիկ ,
 Որ մենութեանդ բնիկեր լինի ,
 Եւ վշտերուդ քա՛ վշտակից :
 — « Ա՛հ իմ քուրիկ , նազը՛ս քուրիկ ,
 Որ նշանուած էր Մա՛հեղին ,

*) Տարիկ՝ կը նշանակի մախադ, մշեցունց քսուկ :

• Էն էլ հեա մօր զընաց գերի ,
 Որ քրթի տան հա հարս լինի :
 Լըսեց Մուշեղ քաջ մըշեցին ,
 Հեծաւ արագ իւր նըժոյգ ձին .
 Ասաց . կ'երթամ ես ի կըռիւ ,
 Կա՛մ կ'աղատեմ գերի նաղլուն ,
 Կա՛մ կը մեռնիմ նորա սիրոյն : » —

Ասի՛ , Սօ՛նէ , չունի՞ս ախպէր
 Քո վերջի յոյս և ապաւէն :

Ասաց . « Ունիմ ես մի ախպէր .
 Կարիճ Զիւան հայրենասէր .
 Նա պատ*) ունէր սօսի նըման ,
 Ուսէն կախէր թուրն ու վահան ,
 Ա՛հ նա թողեց հայրենի տուն ,
 Գընաց օտար երկիր պանդուխտ ,
 Ո՛չ թուղթ ունիմ , ո՛չ բարի լուր ,
 Չգիտե՛մ ո՞ր է , մեռա՛ւ թէ ողջ : » —

Ասի . Սօ՛նէ , անբա՛ղդ Սօնէ ,
 Աշխրհիս վերէն էլ աէր չունի՞ս :

Ասաց . « Աստուած է , և Զանչե ,
 Որ սրբերուս նա հայր լինի : » —

*) Պատ՝ կը նշանակի հասակ :

Ասի՛ . Զանչե դու ճանաչե՛ս :
 Ասաց . « Միայն անուն լսեմ ,
 Ես սրգեգիր եմ Զանչեին ,
 Աշկերտ նորա սրբանոցին : » —

Ասի . Սօ՛նէ , ես լուր ունիմ ,
 Լուրըս վա՛տ է , չկարեմ խօսիլ ,
 Գուժկան լինել խեղճ սրբեկիդ ,
 Եւ վրդովել մատաղ հոգիդ :

— « Խօսի՛ր . բա՛նքեր . դու մի՛ պահեր ,
 Ե՛ս էլ երազ վատ եմ տեսեր .
 Աստուած բարին գործընէ ,
 Չեմ՝ վրդովիր ու խռովիր .
 Ես վարժած եմ ցաւեր տանիլ .
 Պատճեցի քեզ , մի՛թէ մոռցա՞ր
 Ինչե՛ր անցան իմ սև գլխէս ,
 Չկարեմ խոյս տալ ճակատագրէս : » —

Ասի . Սօ՛նէ , ո՛հ և աւա՛ղ . . .

Նոր դուժ հնչեց Մոսքուայէն .
 — Մեռա՛ւ Զանչե եւ քաղեցիկ :

Պարծոյ Սօնէն լսեց այս գուժ . . .
 Շատ տատանուեց , կանաչի՛ ոյժ .
 Պահ մի մնաց նա լուռ ու մունջ ,
 Ինչպէ՛ս արձան սր չի խօսում .
 Խաժ աչքերուն զոյգ ակներէն

Հոսեց թափեց աղի արտասուք ,
 Լեւոն բացուաւ , ձայն արձակեց .
 — « Ա՛հ , ի՛մ Զանչե , մի՛թէ մեռար ,
 Ո՛չ . անուիդ է անմահ յաւեա .
 Հայր և մայր իմ թողին զիս սրբ ,
 Եւ դո՛ւ թողիր Սօնէն քս սրբ : » —

Յայսը հասաւ Սօնէին յօգն ,
 Սօնէն դարձաւ լուրջ և բզգօն .
 Սրբեց աչեր դարձուց ի վեր
 Դէպի երկնուց կապոյտ փրահն ,
 Կեցցէ՛ , գոչեց , ՅՈՅՍ ու ՀԱԽԱՏ .
 Մեռա՛ւ Զանչե մահկանացուն .
 Ողջ ես Դոռ , ո՛վ երկնաւոր Հայր .
 Աստուած՝ զըթած և բարեկար ,
 Որ կը հագաս ճիւղաւորներ ,
 Դու չե՛ս մոռնար քս խեղճ սրբեր :

Ասի . Սօնէ , ես ասի դառնամ ,
 Հայսց դաշտի ծաղկերներէն
 Քաղէ՛ , կապէ՛ մի ծաղկեփունջ
 Տո՛ւր որ տանիմ քս Զանչեի
 Դերեզմանին պըսակ զընեմ :
 Ասաց . « Դիտե՛ս դու շուրջ եկար ,
 Մեռելոց դաշտ ծաղիկ չունի՛ .
 Խորշակ փրչեց հարստ կուսէն ,

Խամրեց թափեց բոյսն ու ծաղիկ .
 Իմ վարսերէս փունջ մի հանեմ ,
 Ոլորելով պըսակ հիւսեմ ,
 Թաց աչքերուս ցօղով թըջեմ .
 Տա՛ր Զանչեի անմահ շիրմին .
 Ա՛յս է միայն սուրբ յիշատակ
 Իւր սղբացեալ հէգ Սօնէին : » —

Հարցուց Սօնէն . « Ո՞վ էր Զանչե ,
 Պատմէ դու ինձ նրկարագիր : » —

Ասի՛ . Զանչե փաբրիկ մարդ էր ,
 Հասակ՝ կարճիկ , ուսեր՝ կուզիկ ,
 Հոգին՝ բարի , սիրտն էր ազնիւ .
 Իր ուսումն էր իրաւաբան ,
 Միշտ ջատագով ճշմարտութեան .
 Բարի խորհուրդ տալ պատրաստ էր ,
 Ով որ լինէր նա չէր խնայեր .
 Գրքի մըշակ էր մեր Զանչե ,
 Տիւ ու գիշեր անխոնջ արքնէր ,
 Թափէր աչքէն լոյսն ի թղթին .
 Թուզթըն լինէր փող ու ոսկի ,
 Ոսկին փոխէր հաց ու սրնունդ ,
 ճարակ լինէր իւր սրբերուն :

Ասաց Սօնէն . « Ափա՛ս , ասիտ՛ս ,

Պէտք էր Զանչե, որ շատ ապրէր .
Մեզ որբերուս խընամ տանէր ,
Աստուծոյ կամք օրհնեալ շինի : »

Ասի . Սօնէ , ողջամբ մընաս ,
Յոյսն ու Հաւատ ըզքեզ պահեն ,
Հերի՛ք սղբաս , լսո ու կոծես ,
Թո՛ղ զերեզման քարակարկառ ,
Թո՛ղ մեռելոց դաշտի սղբեր ,
Կանցնի՛ ձրմեռ , կուգայ դարուն ,
Մեռելոց դաշտ ծաղկազարդի ,
Անջատ , անջատ սակերօտիք
Շարժին հրաշիւք , կըցին իրար ,
Շունչ մի չնէ կենդանարար ,
Յառնի կանգնէ մեռելոց դաշտ .
Սօնէ , չմեռնիս , ապրի՛ս անչափ
Մինչև հասնիս հարսնութեան օր ,
Ո՛ր տայր և ես ողջ մընայի ,
Քո հարսնութեան երգ երգէի ,
Մինչ վերածնին հայոց որդիք ,
Եւ Հայաստան յառնէ փառօր ,
Օրհնեալ է օրն այն յարութեան .
Ասաց հրեշտակ իմ՝ առաջնորդ ,
Ե՛ս եմ զաւարթուն աւետաւոր ,
Ե՛ս ամ հնչեմ յարութեան փող .

Ասաց այս բան և վերացաւ :
Ասի՛ . հրեշտակ , զիս ո՛ւր թողուս ,

Ա՛ս տա՛ր դու զիս աւստի բերիւր :
Ասաց . « Կա՛ց դու մեռելոց դաշտ ,
Սպասէ՛ առուր հայց ելութեան : »

Ասի՛ . հրեշտակ , ո՛հ , մինչև ցե՛րբ
Նստիմ՝ ու լամ ողբանուէր :

Ասաց . մինչև տեսնաս Աղեղն
Նոյեան նըշան և ծիածան
Կամար կապած երկնուց երես
Մի ծայր Մասիս , միւսն Արագած .
Եւ Նսային հնէ պատգամ .

Այսպէս ասէ Տէր զօրութեանց .
Այլ ևս հաշտեալ եմ ես ընդ քեզ
Ո՛ր տառապեալը հայաստան :

Որ զայս հիւսեց և ողբազրեց ,
Ու ձգին ելաց ՀԱՅՈՅ ՀԱՅՐԻԿ .

ԻՍԱՀԱԿԱՅ ԶԵՆՈՒՄՆ

« Որ գիրքսկսեմ քո
 Անարատ պատարագիդ զեկուսմն
 Յանկացաւ Աքրանաւ սեւանիդ ,
 Ետեւ Սահակաւ եւ զնոցաւ : »

ՇԵՆՈՐՀԱԼԻ

Հաւախօսի վերջին պահուն
 Երբ Աբրահամ վրանայարկին
 Ներքե հանգիստ ննջէր ի քուն .
 Խիղճըն մաքուր , սիրան անխրոսդ ,
 Չէր վրդովէր նորա քուն :
 Չայն մի կանչեց , ձայն հաւուն չէր .
 Չայն երկնային հրեշտակին էր .
 Աբրահամ , Աբրահամ :
 Զարթեւ իսկոյն մեծ նահապետ .
 Ահաւտսիկ պատրաստ եմ , Տէր :

Ա՛ն սիրելի որդիդ Սահակ,
 Տա՛ր Սաղիմայ բարձանց վերայ ,
 Հա՛ն ողջակէզ Տեառն Աստուծոյ ,
 Զոր դու պաշտես և հաւատաս :
 Տէ՛ր . քո հրաման միշտ օրհնեալ է .
 Դու ինձ տուիր Սահակ որդիս ,
 Իսկ այժմ յինչն առնել կամիս .
 Օրհնեա՛լ ես դու , օրհնեա՛լ քո կամք .
 Թէ՛ Աբրահամ և թէ՛ Սահակ
 Դոյդ եմ , ո՛վ Տէր , ինչպէս կամիս .
 Զի քո սուրբ կամք բարի է միշտ :
 Տէ՛ր , Դու գիտես , ես չեմ մոռնար ,
 Ես յուշ բերեմ քո այն խօստումն ,
 Թէ աշխարհիս աղդ և աղինք ,
 Պիտի օրհնին իմ զաւակովս ,
 Այնչափ աճին ու բազմանան ,
 Ինչպէս աւազ ծովափերուն ,
 Եւ կամ երկնոց աստղերուն չափ :
 Ասաց ինքնին Հայր Աբրահամ .
 Բարի Աստուած զոր ես պաշտեմ
 Զառնէ չա՛ր ինչ իւր ծառային :
 Խորհարդ է այս զոր չգիտեմ .
 Աստուծոյ բան է , ո՛վ գիտէ .
 Ես ծառայ եմ հոգ ու մխիթար ,

Տիրաջ հրաման պէտք է լրանմ:
 Դըժար մի բան կայ իմ առաջ,
 Ի՞նչպէս ծածկեմ բան Սառայէն .
 Հապա եթէ լսէ՝ Սառան,
 Միթէ թողնու մայրենի դուլ
 Ողջակիւղել միակ սրդին:
 Նա Իմայէլ արնէն հանեց,
 Որ իմ Սահակ ժառանգ լինի .
 Հաղար անդամ աղաչեցի
 Զրկանք չանել խեղճ Հաքարին:
 Ես զարմացայ երբ Տէր Աստուած,
 Հաւանեցաւ կրնալ խելքին,
 Ինձ հրամայեց որ հեռեմ.
 Չէ՛. չե՛մ ասեր ես Սառային:
 Ես աի պահեմ այս բան դադունի:
 Այլ ինձ ի՞նչ փայլժ քննել այս բան,
 Խախտել հաւատս իմ աներկբայ,
 Կամ վարանիլ տարուբերիլ .
 Միթէ ես ծառ եմ հոգմովար,
 Եւ կամ մի մարդ թերահաւատ:
 Թէ պակասի Սահակ սրդիս,
 Մնամ անժառանգ և անորդի,
 Միթէ չկարէ՞ Տէրն իմ կարող
 Փէս քարերէն հանել սրդիս

Իւր ծառային Աբրահամ,
 Ամուլ պառաւ էր Սառայ կինս .
 Ինչպէս ծընաւ նա աւետեօք
 Իմ անդրանիկ Սահակ սրդիս,
 Զկարէ՞ միթէ կրկին ծնանիլ
 Մի այլ Սահակ նոր աւետեօք:
 Ասաց այս բան հայր Աբրահամ,
 Կապեց դօսին, պնդեց հաւատ,
 Առաւօտու արշալոյսին
 Փայտ կտորեց բարձեց իշուն,
 Ինքն և Սահակ երկու ծառայք
 Կազմ և պատրաստ ելան ճամբայ:
 Գնացին, դնացին մինչ երեք օր .
 Հայր Աբրահամ դիտեց հեռուստ,
 Նա նշմարեց լերան բարձունք,
 Ուր լուսատիւ հրեշտակ մի կար .
 Ողջակէզին սաւրբ տեղն էր այն:
 Կացէ՛ք, ասաց իւր ծառայից,
 Սպասեցէ՛ք մինչև դառնամ:
 Ես և սրգեակն իմ Իսահակ,
 Երթամք տեղին այն սրբավայր,
 Երկրպագեմք Տեառն Աստուծոյ:
 Հայր Աբրահամ էշը թողուց,
 Փայտեր բարձեց Սահակին ոտն .

Երջանիկ է՛ն Աբրահամու
Կրցորդ եղաւ Խաչի գործին ,
Ինչպէս Սիմօն Կիւրենացին :

Մինչ երթային հարցուց Սահակ .
Հա՛յր , ահա՛ հո՛ւր ե ահա՛ փայտ ,
Ո՛ր է ոչխար մեր ողջակէզ :
Պատասխանեց հայր Աբրահամ .
Դու մի՛ հոգար , որդեա՛կ իմ , այդ .
Թողունք Աստուած թող պատրաստէ
Իւր ողջակէզ ե պատարագ :

Ասաց Սահակ . Ի՞նչ բան է այդ ,
Ո՛վ է լըսեր , ո՛վ է տեսեր ,
Որ ինքն Աստուած իւր ողջակէզ
Ինքն հոգայ ե պատրաստէ ,
Հապա ի՞նչ է մարդոյն նուէր ,
Կամ պատաշաղք ընծայաբեր :
Մեք աղքատ եմք ե չքաւոր .
Աստուած օրհնել է մեր տուն ,
Հաղա՛ հաղա՛ ոչխար ունիմք
Մեք ի գաշտին արտաւան ,
Միթէ խնայե՛լ մի պարարտ խոյ
Ողջակիզել Տեառն Աստուծոյ :
Այլ մինչ հասին այն սուրբ տեղին ,
Հայր Աբրահամ չկարաց պահել ,

Պատմեց որդւոյն իւր Սահակայ
Ծածկեալ խորհուրդ ողջակիզին :
Ասաց . որդեա՛կ իմ , Տէր Աստուած ,
Զոր ես պաշտեմ լի հաւատով ,
Նա հրամայեց իւր ծառային ,
Որ սուրբ լերանս բարձանց վրայ
Զքեզ ողջակէզ հանեմ՝ Նրմա :

Ասաց Սահակ . դու ի՞նչ ասիր .

— Ասի . պատրաստ եմ , աւասի՛կ :
— Ե՛ս էլ , ո՛վ հայր , նոյն ասեմք եզ ,
Թէ . աւասիկ պատրաստ եմ ես :
Որչա՛փ ուրախ լինիմ , ո՛վ հայր ,
Թէ ընդունի զոհն իմ՝ Աստուած :
Ապրի՛ս . որդեա՛կ իմ դու հնազանդ ,
Զոհի փայտեր ուսէզ վա՛ր աւ .
Շինեմք սեղան փայտեր վէրէն :

Ժա՛մ է ահա , թոյլ տուր , որդեա՛կ
Կապեմ սաներդ ե քո ձեռներդ ,
Որ չք չարժիս ու խրլրտիս ,
Արիւն ցայտէ իմ հանդերձիս :
Հայրիկ , ժրտեմ , զիս մի՛ կապեր ,
Հոգւո՛վ սրտո՛վ խոնարհ եմ ես .
Միթէ՞ չտնիմ ես քո հաւատ .
Զի քո որդին եմ հարազատ :

Թոյլ տուր ինքնին ես կամովին
 Զիս առարածեմ սեղնի վերէն ,
 Թե երս պարզեմ խաչանըման
 Այնպէս մնամ անշարժ հանդարտ ,
 Ինչպէս դառնուի մի անմըռունչ ,
 Դու կատարէ զո՛հին սուրբ գործ :
 Չէ՛ : սրգեա՛կ իմ , թո՛ղ տուր , կապե՛մ .
 Կապանքն ալ իր խորհուրդն ունի :
 Ասաց Սահակ . հնազանդ եմ , հա՛յր ,
 Արա՛ , ինչպէս Աստուած և դու .
 Գիտէ՛ք ձեր բան և ձեր խորհուրդ :
 Երկինք գետին , դուք լուռ կացէ՛ք ,
 Եւ գիտեցէ՛ք զո՛հիս հանդէս :
 Հայր Աբրահամ մինչ պատրաստ էր
 Զո՛հին սուրբ գործ փոյթ կատարել ,
 Վերէն երկնից բարձրութենէն
 Գիտեց Աստուածն Աբրահամն ,
 Ասաց Որդւոյն իւր Միածնին .
 Արի՛ իջնա՛ք երուսաղէմ ,
 Վեր ապերսոն նստեալ նայիմք ,
 Սիօնի լեւան լսարձանց վերէն
 Ես ցոյց տամ՝ քեզ նախատօնակ
 Դո՛ հանդերձեալ Խաչի տօնին :
 Հանդիսատեսն է Աբրահամ ,

Պատարագիչ և քահանայ .
 Ո՛ղ է օրհներ զինք քահանայ .
 — Մեղքիսէղեկն է օրհներ :
 Տե՛ս դու , ս՛րգեակ , սուրճ ուր Լէն ,
 Խաչիդ նրկարն է Իսահակ :
 Որդին տեսաւ սիրտ գորովեց ,
 Սահակ կապած սեղնի վերէն
 Վիզլն պարզած և ունի ի ձեռք .
 Այնպէս պատրաստ էր խեղճ դառնիկ .
 Աչկուք ողորմ՝ հայէր ի վեր ,
 Որ իբր անխօս աղերս ածէր .
 Ո՛ղ Միածին Որդի քո Հօր ,
 Ես էլ իմ հօր միածինն եմ ,
 Դու բարեխօս եղիր առ Հայրդ :
 Ահա հայրն իմ՝ սուր վերուցեր ,
 Ասէ՛ . Աստուած է հրամայեալ ,
 Զքեզ տի զենում ես ողջակէզ :
 Սրտառուչ բան Իսահակին
 Շարժեց ի գութ Սիրոյ սրդին ,
 Մատեաւ խկոյն աղերս մատուց .
 Հա՛յր իմ՝ քո կամք միշտ արդար է .
 Եւ քո վրձիւնն անդարձ է .
 Խաչի վրձարն իմ՝ պարտիքն է ,
 Դու գիտե՛ , Հա՛յր , և ես գիտեմ ,

Իսահակայ ողջակեղան
 Չկարէ փրկել աշխարհ ողջոյն :
 Խեղճ է միակ Սահակ որդին ,
 Զօր աւետեօք ծընու իւր մայր :
 Հայր Աբրահամ խաղ չըզիտէ :
 Մենք փորձ արինք նա կըստուգէ ,
 Եւ ցոյց տայ մեզ իւր մեծ հաւատ :
 Հրաման տուր , Հայր , ի՞նչո՞ւ արագ ,
 Եւ աղատեմ՝ գառնուկ Սահակ :
 Գիտե՛մ , որդեա՛կ , սէրդ անհուն է ,
 Արդահատիս դու առ մարդիկ ,
 Գընա՛ , փրկել զենման սրբէն
 Քս նախատիպ այն Իսահակ ,
 Զի քս անուն վաղ կնքած եմ ,
 Դու Փրկիչ ես աղգի մարդկան :
 Բայց զիտե՛ս դու մեր Աբրահամ
 Առանց զսճի չկարէ մնալ ,
 Աստուածապաշտ հոգի նորս
 Գուցէ խռովի և սիրտ մընայ ,
 Թէ Տէր Աստուած չընդունէր զսճս :
 Ես հրեշտակին պատուէր տուի
 Որ երկնային մեր հօտերէն
 Մի պարարտ խոյ և անարատ
 Առնու բերէ Սիօնի բարձունք ,

Եւ Սարեկայ ծառէն կտիտէ :
 Դու ցոյց տուր այդ Աբրահամ ,
 Թող Սահակայ փախան զենէ :
 Գիտե՛ս , ո՛րդեակ , Սարեկայ խոյն ,
 Որ կախուած է եղջիւրներէն ,
 Այդ ալ իւր մեծ խորհուրդն աշխ :
 Ժանտ որդիներ Իսրայէլի .
 Որոց համար էր քս սուրբ կեանք ,
 Պիտի կախեն կեանքդ ի փայտէն
 Ինչպէս խոյիկն այն եղջիւրէն .
 Պիտի տեանան իրենց աչքով
 Որդիքըն չար և ազիրատ ,
 Զօր գուշակեց ծառայն Մովսէս :
 Սարեկայ ծառն և կախեալ խոյն
 Մի այլ նըկար է քս խաչին :
 Ի՛նչէր այժմիկ Փրկիչ որդեակ ,
 Գեղ ըստասէ կապեալ Սահակ :
 Է՛ջ ի հօրէն Փրկիչ Որդին
 Լոյս ծաւալեց Սիօնի սուրբ լեռ ,
 Լուսոյն մէջէն ձայն մի հնչեց .
 Զայն արարիչ Փրկիչին էր .
 Շրտեցաւ յայժ հայր Աբրահամ
 Սուրն ի ձեռին գող առեց :
 Է՛ , Աբրահա՛մ , Աբրահա՛մ

Դարձուր քս սուր պատանեկէզ ,
 Բաւ է այդչափ , փորձ լըրացաւ .
 Ես գիտէի և գիտացի
 Թէ երկիւղած ես Աստուծոյ :
 Դու վեր նայիր , ո՞վ Աբրահամ ,
 Տե՛ս Սաբեկայ ծառի ճըղէն
 Խոյ մի կախուած եղջիւրներէն ,
 Ա՛ւ դու զենէ այդ ողջակէզ
 Քոյդ Սահակայ փոխան է այն .
 Տէր քեզ բաշխեց Սահակ որդիդ
 Մեծ հաւատոյդ շնորհն է և դին :

Երբ Աբրահամ անակրնկալ
 Տեսաւ այս բան և զարմացաւ ,
 Հոգին ցնծաց , սիրտ՝ հրճուեցաւ .
 Անպատու՞մ էր իւր ցնծութիւն
 Եւ ո՞վ կարէ ճառել զայն :
 Իսկոյն արձկեց կապեալ Սահակ ,
 Սահակն ելաւ կանգնեց ողջամբ
 Ողջագուրեց զինքն Աբրահամ :

Ասաց : օ՛րդեակ , չասի՛ ես քեզ ,
 Տեսա՞ր ինչպէս Տէր պատրաստեց
 Իւր ողջակէզ և պատարագ :
 Ուստի՞ էր խոյն ի Սաբեկայ .
 Ո՞վ էր կախեր ծառէն ի վայր .

Արդեօք երկնո՞ւց բերաւ հրեշտակ .
 Ձէ՛ , նորաստեղծ մի խոյ է նա ,
 Մեր խոյերուն չէ նա նըման ,
 Եղջիւրիկներն են խաչածեւ ,
 Եւ ծայրերէն արիւն կաթէ ,
 Գեղմըն կարմիր , բոսորագոյն ,
 Աչկունք սղարմ՝ նայէր նուազ :
 Հեզ է այս խոյն , կոպ չէ պիտոյ ,
 Տե՛ս ինչպէս կայ չհանէ մըռուիչ :
 Բռնէ սաքէն և ես գլխէն ,
 Պարզեմք այնպէս սեղնի վերէն ,
 Ես կը զենեմ՝ դու վայա վառէ .
 Ողջակիւղեմք երկնից պարզեւ ,
 Որ ազատեց քս կեանք մահէն :

Ասաց Սահակ . օրհնեա՛լ Աստուած ,
 Օրհնեա՛լ իւր ձեռք , որ շուտ հասաւ .
 Թէ չհասնէր այդ օրհնեալ ձեռք ,
 Վաղուց քս սուր զիւ զենում էր :
 Եւ դու ի՞նչպէս դառնայիր տուն ,
 Հարցնէր Սառան ծընող մայրիկս
 Ի՞նչ պատասխան պիտէ տայիր :

Իրա՛ւ է այդ , որդեա՛կ Սահակ
 Պատուէր տամ քեզ դու պահէ պոյն .
 Սառային՝ մօրդ մի՛ յայտներ բան :

Դու լաւ գիտես քո մօր բնութիւն ,
 Յասկոտ , խոժոտ կին է Սառան .
 Պատմեմ , ո՛րդեակ , քեզ անցեալ բան ,
 Երեք հրեշտակք մեզ հիւր եկան .
 Ինձ աւետիս տուին ուրախ .
 Ասին , Սառայ կըն քո պառաւ .
 Գեղ տի ծընի մի նոր զաւակ :
 Սառան լըսեց վրանին ետե ,
 Դիժաղեցաւ թերահաւատ :
 Լըսի՛ր , ո՛րդեակ , ուսիր այս գաս ,
 Ինչ որ մարդոց անհընար է .
 Աստուծոյ մօտ հնարաւոր է :

Այսպէս ահա հայր Աբրահամ ,
 Իւր Սահակայ ողջակիզով
 Խաչին խորհուրդ ճիշտ նըկարեց
 Իսկապէս և գործնապէս :
 Այլ մարդարէք միայն բանիւ
 Գուշակեցին խաչին խորհուրդ .
 Իսկ Աբրահամ հանեց ի ցոյց
 Խաչին պատկեր և տեսարան .
 Որչա՛փ նըման և իսկատիպ
 Մարդ հիւանայ հայելն ի նա :
 Ար խանդալաթ եմ առ ի սէր
 Խաչի ճառին և խաչելոյն .

Ես հայեցայ ՀԱՅՈՅ ՀԱՅՐԻԿՍ ,
 Բան ըստեղծի՛ նգարձակեցի .
 Իսահակի զենման խորհուրդ .
 Սուրբ Շնորհալին Շարակնոցին
 Չորս առկերով բովանդակէ .
 Չոր նուիրեմ այն հայրերուն
 Բարի պրտուղ զաւակներուն ,
 Ար հաւատով ողբիացած
 Կուչին որդիք Աբրահամու :
 Այլ ոչ նըման Հըրէլեյ պէս ,
 Արք պարծէին և պանծային ,
 Մեք որդիք եմք Աբրահամու
 Չոր կշտամբէր Փրկիչ Յիսուս :
 Այլ ճշմարիտ որդիք լինիլ ,
 Գործել ըզգործն Աբրահամու .
 Ձի սոսկ հաւատ չունի արդիւնք ,
 Եւ համարի մեռել անշունչ .
 Գործ միացած հաւատոյն հետ
 Կենդանանայ հաւատն անշունչ .
 Երանի՛ որ ունի զհաւատն ,
 Բարի գործով իւր պըստակեալ :
 Ո՛վ դու Աստուած Աբրահամու ,
 Դու մի՛ հաներ յինէն զհաւատ .
 Մինչև երթամ ի գերեզման ,

Էլ չեն պիտոյ ինձ տնդ հաւատ .
 Այլ գէ՛մ առ գէ՛մ սուրբ տեսութեանդ ,
 Աբրահամու գոգն ընդարձակ ,
 Ղազարոսին մօտ բընակիմ :
 Զի սիրեցի քս աշխատներ ,
 Եւ քս սիրած այն փոքրիկներ ,
 Մեր աշխարհի աշարդաւածներ ,
 Զորս գու փոխան քեզ համարիս ,
 Ո՛ր Յիսուսի գուք փոքրիկներ ,
 Միջնորդ կացէք առ Տէրըն մեր .
 Ես ալ ձեզ հետ ի միասին
 Մանեմք ի գուռն ուրախութեան ,
 Որ պատգատեալ է սիրելեաց :

— o —

ԴԻԻՑԱԶՆ ԿԱՐԻՆԷԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Քուժը հնչեց Մըշու աշխարհ ,
 Թէ ահա գոյ Լէնկթիմուր Խան ,
 Այխարհաւեր այն բռնաւոր ,
 Որ արեւէն մինչ արեւուտը
 Քալեց չափեց իւր կաշ ոտքով :
 Լըսեց Սասնոյ մեծ Ամիրէն ,
 Զարհուրեցաւ նա երկիւղէն ,
 Հընարամիտ այս բռնաւոր
 Սատանայէն ուսաւ իւր դաս .
 Վա՛շ , վա՛շ կարգաց , հըպարտացաւ ,
 Ասաց . զըտի հընար և ճար :
 Մըշոյ երկրի ողջ ժողովուրդ
 Հանեմ , փորեմ ես ի Սասուն ,
 Այդ չէն աշխարհ թողում թափուր ,
 Ո՛չ մարդ մընայ , ո՛չ շուն , կատու .

Երբ Լէնկթիմուր գոյ մեր աշխարհ ,
Յեանայ երկիրն ամայացած ,
Գեղ ու քաղաք աւեր դարձած ,
Եւ չունելով հաց ու ճարակ ,
Յետըս դառնայ ամօթահար :
Ասաց այս բան հրաման հանեց ,
Սասնայ լեւան վայրագ ցեղեր
Մե ամպերու պէս կուտակուած ,
Կամ մարտի ի նման ժողոված ,
Ողջ թափեցան Մըշոյ աշխարհ :

Խաճապ , տաղնապ տիրեց Տարօն
Մուշը պատեց թուխպ մըշուշով ,
Մէրը մանուկ իւր ուրացաւ ,
Փեռէն նոր հարսըն մուացաւ ,
Շէն չէն տըներ թողին անտէր ,
Փախան , գնացին լեռներ ձորեր :

Ո՞վ էր գիւցալն կին տունացի .
Բա՛յ Կարինէն էր Մըշեցի .
Թուէր թէ մեռած էր ամուսին ,
Ունէր մանկիկ մի ութամեայ ,
Միակ որդի իւր սիրական :

Անտոհմիկ կին չէր Կարինէն ,
Մամուլունի տան շառաւիղ էր .
Հասակ հսկայ բարձր ու շրթեղ ,

Աչկունք՝ պայծառ ականց փայլէր ,
Գէժք իւր ըզգաստ , պատկառելի ,
Ունէր բազում նա կորովի ,
Ինչպէս թաթուլ վանանդեցին :
Ձէր հնարամիտ ինչպէս Յուդիթ ,
Այլ անվահեր յայտնի գործէր :
Նա մըտածեց խոյս տալ չարէն ,
Կապեց մէջքէն հայրենի թուր ,
Ժառանգ թողաւ ձեր Մուշեղէն ,
Կախեց ուսէն պողպատ վահան ,
Ձինուոր դարձաւ ասպետաւիառ :
Առեց որդին Մուշեղ մանուկ ,
Կանչեց Աստուած , ելաւ ուղի .
Հրեշտակ Ռաֆէլ էր ուղեցոյց
Ազատ անվախ երբ նա կերթար ,
Ո՛հ , ետեէն չարեր հասան .

Նա մի անգամ դառաւ ի յետս
Գետին փրփուց փառապոյսներ :

Այլ երբ տեսաւ հեռուտ աչքով
Թէ դան բազում դազան Գրտեր ,
Գոչեց . Աստուած իմ , դու գիտե՛ս
Թէ մա՞յր եմ ես յոյժ որդեւեր ,
Այլ իմ հաւատ ե քո Մեծ սէր
Յաղթահարէ մայրենի սէր :

Ես ախ մոռնամ ծնողական գութ
 Եւ մօր սրտի բնական գորով,
 Զոհեմ որդիս իմ քեզ ձեռօքս :
 Աբրահամու թե բռնեցիր,
 Որ չի զոհէ միակ որդին .
 Դու մի՛ բռնեք թեւս իմ՝, ո՛վ Տէր ,
 Ահա չարեր հասին ինձ մօտ ,
 Թող որ զօհեմ մատաղ դասնուկս :
 Ստաց քաշեց սուր պատենէն .
 Մորթեց Մուշեղ իւր աղաւնիկ
 Ինչպէս հաւիկ մի որ զենեւ
 Նա թե շարժէ և թրթրփալ .
 Այսպէս Մուշեղ մօր սաքին տակ
 Ո՛հ թրթրփաց և մեռաւ ,
 Թըռաւ հոգին աղաւնիկին ,
 Կնաց խառնեցաւ լոյս երամին :
 Օ՛հ , առաց քաջ Կարինէն ,
 Ես փրկեցի հոգին հաւատ
 Լըսեր եմ Ես Աւետարան ,
 Հոգին է միակ կենդանարար ,
 Մարմին ոչինչ է և ունայն :
 Քաջ Կարինէն կատարեց զոհ ,
 Տեսան այս բան այն բարբարոսը
 Զահի հարան և սոսկացին

Մնացին ապուշ իշենց տեղեր :
 Այլ Կարինէն նու թե առեց ,
 Սլացաւ ի վեր ինչպէս արծուի
 Մի բարձրագոյն քարի գալաթ ,
 Որով մի կողմ էր սալաւանդ ,
 Մարդ որ նայէր խելքըն մաղէր :
 Զօքեց Կարինէն քարի վերէն ,
 Աչքեր դարձուց կապուաւ երկինք ,
 Խորաց սրտէն հանեց մրմունչ .
 Մի՛ համարիր . Տէր իմ , այս մեղք ,
 Թէ որդեւորան է Կարինէն :
 Դու զիս գիտես , Տէր սրբազան ,
 Հայրենատուր իմ սուրբ հաւատ
 Ես պահեցի առաջանէն ,
 Եւ պահեցի պարկեշտութիւն ,
 Որ քո շրնորհն էր և պարկ և :
 Ես յիշում եմ Շամունէ մայր ,
 Կին որբանէշ , մեծահաւատ ,
 Եօթն որդիս տուաւ ի զոհ ,
 Հաստատ պահեց քո սուրբ օրէնք :
 Տէր , դու գիտես փոքր է իմ զոհ ,
 Անհուն մեծ է քո Խաչին Զոհ :
 Տուր զօրութիւն ծառայի քո ,
 Որ նուիրեմ անձն իմ ի զոհ :

Չեմ յուսահատ ես անձնասպան ,
 Այլ ինքնակամ զոհիմ սիրոյդ .
 Ասաց այս բան քաջ Կարինէն ,
 Խաչակնքեց պայծառ երես ,
 Այն ահաւոր սարաւանդէն
 Զինքն ձրգեց վայր ի գետին ,
 Կըտոր կըտոր եղաւ մարմին ,
 Հոգիի ողջամբ թըռաւ երկինք .
 Հրեշտակ բացաւ դարպասին դուռ ,
 Եւ Կարինէն մըտաւ ի լսյս ,
 Կըտաւ աշնտեղ իւր աղանձակ ,
 Հոգին հոգւոյն հետ միացաւ ,
 Մայրըն սրբւով իւր բերկրեցաւ :
 Օրինա՛կ առէ՛ք , Հայոց մայրեր ,
 Որչափ կարգաք իմ այս տողեր .
 Զոր ծըրեր է ծերած ՀԱՅՐԻԿ ,
 Կուք յիշեցէք զԿարինէն ,
 Որ ի պահել պարկեշտութիւն
 Հաւատ և կրօն աստուածատուր ,
 Այսպէս տուաւ անձն ի կորուստ ,
 Կըտաւ երկնից արքայաթիւն .
 Իւր յիշատակն օրհնեալ լինի :

ԲԵԹԼԷՅԵՄԻ ԾԱՂԻԿ

« Եւ յոխեացի զառապան յար-
 մասոյն Յեսուայ , եւ ելցի ծա-
 ղիկ յարմասոյ ակի » :

ԵՄԱՅԻ ԺԱ. 1.

Մեծ ահանդէս տօնի ծննդեան
 Խորենացին է երգահան ,
 Որ զքնար հոգւոյն առեալ
 Թռչի երթայ Երուսաղէմ ,
 Բեթլէհէմի սուրբ այրին դուռ
 Նստի , երգէ զփրկչին ծնունդ :
 Եւ զիմ՝ հոգիս , երգիչ սուրբ Հայր ,
 Տար ընդ հոգւոյդ ի Բեթլէհէմ .
 Ես ձայն առնում և դու երգէ
 Քաջահիւն քո շարական ,
 Զոր քու մատանք բանահիւսէր .
 « Խորհուրդ Մեծ և Սքանչելի ,
 Որ յայտմ՝ տուր յայտնեցաւ : »

Ու՞մ յայտնեցաւ, զարմանա՞յ բան,
 Ո՛ւ իմաստնոց աշխարհիս այս,
 Այլ հօտարած հովիւներուն:
 Թողուց Աստուած Երուսաղէմ,
 Թողուց տաճար Սողոմոնին,
 Անշուք այրին մէջ յայտնեցաւ.
 Թողուց բանդէտ մեծ բաբունիք
 Աստուածաշունչ դրոց նօտարք,
 Հապա Դըպիրք Փարիսեցիք,
 Որ պանծային յանձինս իւրեանց,
 Մքանչելի և մեծ խորհուրդ.
 Անդէտ հովուացըն ծանուցաւ:
 Վասն է՞ր այդպէս կամեցաւ Հայր.
 Լու՛ր, քեզ Պօղոս տայ պատասխան,
 Թէ՛ զյիմարս ընտրեաց Աստուած,
 Որ իմաստունս ամօթ առնէ,
 Աթենական յ'Արիստաղին
 Հովիւ Պօղոս բանախօսեց,
 Զխաչի ճօռէն և զԽաչելոյն,
 Զնոյն մեռեալ և յաշուցեալ.
 Ծնողն Աստուծոյ երեւցաւ,
 Փրկիչ և զև Ազգի մարդկան:
 Գիտնոց կաճառք Աթենացւոց
 Ասեն ընդ ծաղր և զարմանան:

Զինչ նորալուր բան խօսի մեզ
 Սերմանաքաղ մրշակքս այս:

Եթէ ասեն անհասան միտք,
 Հովիւ վրկայք մեզ չ'են յարգի,
 Աստուած հանեց տար աշխարհէն
 Իշխանաւոր այն մեծ մօղեր,
 Որ տեսնեն տառղ մի յարեւելս,
 Լուսապայծառ էր իւր ծաղումն:
 Մի տաղատոց բան ստեղծէ.
 Ի մէջ աստղին աեռայ մի կոյս,
 Եւ կուտին զիրկ մանուկ Յիսուս:
 Գուշակեւոյ Փրկչին ծնունդ,
 Մօգերն եկան լի հաւատով,
 Երկրպագին Փրկչին մերոյ:
 Լոյս ծաղեցաւ Երուսաղէմ,
 Ո՛հ, ծածկեցաւ նորա աչքէն.
 Ազգ հեթանոս տեսաւ հեռուստ,
 Երկրպագեց և հաւատաց,
 Ազգ հեթանոս վկայ եղև,
 Փառաւորի Փրկչին ծնունդ:

Ետայիսս կանխաձայնէր
 Յուշ առնեմ քեզ, ծառայ Յակոբ,
 Երբ տեսնաս դու Լուսոյն ծաղումն,

Գու ըսուքն հաբ, ըսնէ՛ ըզլոյսն,
Այդ քս փառքն է մի՛ տար այլում՝,
Որ օտար է և անճանօթ :

Ո՛հ թուլացաւ Յակոբայ ձեռք,
Այդ հեթանոս ըսնեց զլոյսն,
Սոսկ փառք մընաց Յակոբայ տան .
Ծեր Սիմէօն ի տաճարին
Լոյսն ի գրկին ասաց այս բան :

Թողլով զկարգ նախաերդոյս ,
Արդ ըսկըսիմ՝ զծնունդըն սուրբ ,
Ծաղիկ ծաղկեալ Գաւթի տընէն ,
Նախասկզբէն պատմեւ յձով :

Բեթլէհէմէն հեռու մի ժամ
Կայ մի տեղի աղօթաւայր ,
Կանաչաւէտ ու ծաղկաղարդ :
Ա՜հդ է արդեօք ծաղիկ դաշտաց ,
Եւ կամ չքնաղ շուշան հովտաց ,
Զոր Սողոմոնն առնու ի յերդ ,
Երգ փեսային և իւր հարսին :
Ուր ասեն թէ հովիւ Գաւթ
Յեսսէի տան արածէր հօտն .
Եւ ա՛յն օրէն մինչև այսօր
Տեղն այն կոչի հովուաց անուն ,

Ուր հօտերուն հովիւներուն
Մի հանգրուան է գիշերուն :
Անդէտ , տըգէտ մեր հովիւներ
Երբ ժողովին ի միտսին ,
Նստեն , ժղլին սարէն ձորէն .
Չ'ունին ոչինչ հեռ քաղաքին :
Երբեմն պարծին իւրաքանչիւր
Գամբը հուժկու մեծ շըներէն ,
Ոմանք առնուն փող ու սըրինդ ,
Քաջ երածիշտ են հովիւներ ,
Գիտեն խօսիլ հեռ հօտերուն .
Հրուէր կարգան եղանակաւ
Նստել , հանգչիլ ու սրածալ .
Եւ երբ հնչեն մեղմիկ անուշ ,
Այդ նրչան է լինել ի քուն :
Հովիւն էլ իւր օջօրն ունի ,
Ինչպէս մօր երգ օրօրոյին :
Հովիւներէն կան պապորներ ,
Որ սըրտոնս ճանաչող են ,
Հաղար հաղար դառն ու ոչխար
Երբ խառնակին իրարու հեռ ,
Գառներ մայրեր յոյժ բառաչեն .
Մայրն զգառնուկ , գառնուկ զմայր
Մուր մուր սրտենն ,

Պատար հովիւ գիտէ զտանել
Մէն մի գառնուկ տալ իւր մաքուն ,
Այս բան հովուին մեծ հռնւարն էր ,
Ասեն նաեւ թէ հովիւներ
Դեռ չի ծընած գառնուկներէն
Սեռ որոշել գիտեն փարձով ,
Է՞ր է արդեօք , եթէ որձ :

Է՛ր երջանիկ , դուք հովիւներ ,
Թողէք օրրինդ և ձեր փողեր ,
Ձեզ աւետեաց փող տի հնչէ :
Յանկարծ երկնուց լոյս փայլեցաւ ,
Դաշտեր լեռներ լուսով լըցան ,
Հօտերն ամեն վրդովեցան ,
Եւ հովիւներ անացին ապշած ,
Ասին . ի՞նչ է այս հրաշալից բան ,
Կէս գիշեր է , չէ առաւօտ ,
Արեւուն չէ այս պաճառ լոյս :
Տեսան հրեշտակ մի լուսաւոր ,
Ձայն աւետեաց հնչէ վերստա .
Աւետիս ձեզ , բարի հովիւք ,
Փրկիչ ծընաւ ձեզ Բեթլէհէմ ,
Այս նըշանակ տամ ձեզ ստոյգ ,
Վաղէք զընացէք Բեթլէհէմ ,
Մըտէք այն այլ , որ դուք գիտէք ,

Ուր աի տեսնաք Փրկիչ Մանուկ
Խանձարուրին մէջ պատատած ,
Այնպէս գրսւած է ի մըտուր :

Հովիւք դարձան հայեցան վեր ,
Տեսան երկնուց դուռն բացուեր ,
Լուսեղինաց ամբողջ գոտեր
Բռնեցին սղջ երկնուց երես .
Սաւառէին և խաղային
Եւ երգէին քաղցր ձայնով .

« Փառք ի բարձունս Աստուծոյ » :

Ասեն հովիւք . ի՞նչ է այս բան ,
Ձոր Տէրն մեր ցոյց տուաւ մեզ :
Ելէ՛ք երթամք ի Բեթլէհէմ ,
Շնորհաւորեմք Փրկչին ծնունդ :
Առէք մեզ հետ մասաղ գառներ ,
Տանիմք մեր ձօն Փրկչին ծնունդ :
Առէ՛ք սպիտակ փափուկ բուրդեր ,
Տանինք փըռաց չոր մըտուրին .
Մեր զաշտերու ծաղիկներէն
Շուշան ծաղիկ և անթառամ ,
Քաղեցէ՛ք , փռենջ փռենջ կապէք ,
Տանինք շարենք մարին բոլոր .
Մեր նոր ծաղիկ Մանուկ Փրկչին
Ծաղիկներով պըսակ դրնեմք :

Մի հովիւ էլ այս բան յիշեց ,
Ասաց . անշուշտ Փրկչին ծընողք
Յոյժ աղքատ են և չքաւոր ,
Որ իջեան մի չեն գրտեր
Մեր Բեթլէհէմ քաղաքին մէջ ,
Եկեւ գրտեւ են մեր այրիկ
Մութ ու մրճոտ և յոյժ փոքրիկ ,
Ես էլ կուզեմ մաքին կըթեմ ,
Մի պուտուկ կաթ առնեմ տանիւմ ,
Ուտէ աղքատ ծընող մայրիկ ,
Դուռ շուռ ծիծ տայ մանուկ Փրկչին :

Հովիւք հասան մրտին սուրբ այր ,
Տեսան իրենց մրճոտ մութ այր ,
Համակ լուսով լցուած էր այն ,
Եւ լուսոյն մէջ լուսածին մայր :
Տեսան Փրկիչ խանձարուրով
Պատած , գլուած ի մըսուրին ,
Մի կողմ իշուկ մի էր կապուած
Միւս կողմ եղնիկն էր պարարակ ,
Եւ ի միջի Փրկիչ մանուկ .
Զոր Ամբակում տեսաւ հոգւով :

Մեր հովիւներ քաղաքավար ,
Ողջոյն , ասին , ո՛վ Տիրամայր ,
Մեք հովիւներս , դաշտի ծառայքս ,

Պարզ , միամիտ շինական եմք ,
Ո՛չ գիր գիտեմք և ոչ կարգաւ ,
Անբան հօտին եմք պահապան ,
Զեմք ի համար մարդկան դասին ,
Մարդիկ ըզմեզ կոչեն անբան .
Մի՞թէ անպէտ մարդ է հովիւ .
Հովիւն էլ իւր շնորհն ունի ,
Հայր Աբրահամն ալ մեծ հովիւ էր ,
Բոլոր սրգիքն Յակոբայ
Հովիւ էին և հօտարած ,
Օրհնեա՛ւ լինի Փրկչին ծընունդ ,
Հովիւներուս յարգ բարձրացոյց .

Զի Տէր Աստուած մեր հաճեցաւ ,
Թողուց քաղաք Երուսաղէմ ,
Թողուց բանդէտ մեծ բաբունիք ,
Հովիւներուս յայտնեց իւր փառք :
Մի լուսավայլ հրեշտակ երկնուց
Մեզ աւետեց քո սուրբ ծընունդ .
Ասաց . գնացէք ի Բեթլէհէմ ,
Տեսէք Փրկիչ ի մէջ մարին :
Ահա եկանք տեսանք տչքով ,
Երկրպագեմք մեք հաւատով
Մանուկ Փրկչին և ծընող Մօրդ :
Մեք ուրախ եմք և շատ ուրախ .

Հովիւներու անշուք այս այս
 Աստուծոյն եղաւ քեզ , Մայր :
 Մէք ի՞նչ ընծայ տամք մեր Փրկչին ,
 Չունիմք սակի և թանգ բաներ ,
 Դաշտի վառտակն է մեր ընծան :
 Ահա բերենք մեք դառնուկներ
 Մատաղացու հայր Յովսէփին ,
 Բերենք փափուկ դառնաց բուրգեր ,
 Փընց արա խեղճ Մանկիկիդ ,
 Որ դըրեր ես ի մէջ մարին ,
 Վեր չոր գեանին և չոր յարդին :
 Դու ձեռահիւս գիտես , Մայրիկ
 Մեր բուրգերէն մանէ՛ , հիւսէ՛ ,
 Անկարանի մի պատմութեան ,
 Տաքուկ տաքուկ հագնի՛ Մանկիկ ,
 Մեր ծաղկաբեր հովիտներէն ,
 Ծաղիկներու փունջեր բերենք ,
 Դիր ի մըսուր խանձարուրին ,
 Ծաղիկ ծաղիկն քո զարգարանք :
 Բերենք սովոր մի մաքու կաթ ,
 Անուշ արա՛ տառա տառա :
 Քանի մընառ մեր այլին հիւր ,
 Մենք տի բերենք քեզ կաթ , մածուց ,
 Դու միշտ կաթ տուր երեխային ,

Որ չուտ աճի և զօրանայ ,
 Եւ մեր Փրկիչ զոր դու ծընար ,
 Ողջ աշխարհիս հովիւ լինի :
 Մենք հովիւներս լեռնացի եմք ,
 Պարտաւոր եմք հօտեր պահել ,
 Գիշեր ցորեկ հսկել հօտին ,
 Գուցէ չկարեմք կրկին անդամ
 Դու համբարել մեր Փրկչին սաք :
 Թոյլ տո՛ւր , ս՛ղ Մայր , վերջին անգամ
 Մօտիմք մարին և համբարեմք
 Սուրբ խանձարուր մեր Փրկչին :
 Օ՛խ . ի՞նչ անուշ հոտ է բուրում ,
 Մի երկնաբայս ծաղիկ է Սա .
 Մեր դաշտերուն ծաղիկ չէ այս ,
 Մեր ծաղիկներ ծաղկին դարուն ,
 Երբ դայ աշուն թուամին թափին .
 Իսկ այս ծաղիկ անթառամ է ,
 Հոտով , գունով անմահ է :
 Մնաս բա՛ն՝ ս՛ղ , Մայր երջանիկ ,
 Աստուած պահէ որդւոյդ արե :

Հարցէ՛ք թէ ի՞նչ արաւ Յովսէփ .
 Հովիւների բերած դառներ ,
 Բոլոր մարմեց , մատաղ արեց ,
 Բեթլէհէմի կաշտա մանկալին

Երբ լսեցին թէ մատաղ կայ ,
 Ողջ թափեցան սուրբ այրին դուռ ,
 Կերան կուշտ , կուշտ դառանց մատաղ :

Հաղցին . ո՛ւր է Մանուկ Յիսուս .

Մենք համբուրեմք Նորա սուրբ ոտք ,
 Որ ի շընորհս իւր ծննդեան
 Քաղցած մանկալին կերու մատաղ :

Շնորհակալ ենք , Հայր Յովսէփ ,

Աստուած պահէ քո երեխէն .

Նա մեծանայ և զօրանայ

Իշխան լինի Բեթլէհէմէն :

Ես աստ յիշեմ՝ Երուսաղէմ ,

Չ'կարեմ մոռնալ Երուսաղէմ ,

Յիշեմ սուրբ Ծնունդ և Բեթլէհէմ :

Ո՛վ միաբանք սուրբ Սաղիմայ ,

Զայդ Յակոբեանց մեծ աթոռոյն ,

Որ ի տօնի սուրբ ծըննդեան ,

Երթայք խմբով ի Բեթլէհէմ ,

Տօն կատարէք մեծահանգէս ,

Եւ մեծամեծ կաթսաներով

Դուք պատրաստէք զհարիսէն .

Ողջ Ժողովուրդ Բեթլէհէմի

Ուտեն կուշտ կուշտ զհարիսէն .

Դուք յիշեցէք , զիս մի մոռնալ :

Փոքրիկ պառակիկ մի հարիսայ
 Տուէք հրեշտակին Ամբակումայ .

Առնէ բերէ ի յԱրարատ ,

Ուր աքնում է ՀԱՅՈՅ ՀԱՅՐԻԿ .

Ես կարօտ եմ և յոյժ կարօտ

Բեթլէհէմի հարիսային :

Հայր Յովսէփայ մատաղի բան

Դուք փոխեցէք զհարիսայ ,

Պինդ պահեցէք դուք այդ ստանդ .

Ի յիշատակ Փրկչի ծննդեան :

ԻՍ ՈՒԽՏ

ԹԱԴԷԻ ՎԱՆՈՒՅ

Հրեշտակ հայոց թեկերը բաց ,
 Եւ թեկերուդ վերէն զիս առ
 Տա՛ր ի յԱրտաշ Թագէին վանք ,
 Ուր վեհագոյն տաճարին մէջ
 Հանգչին ոսկերք Թագէոսի .
 Եւ մօտ վանուց մի տապարէզ
 Կայ մի մատուռ փաքրիկ անշուք
 Ուր կայ տապան հանդստարան
 Սուրբ նահատակ Կուսին Սանգուխտ :
 Ես ուխտ ունիմ , ուխտս ի՞նչպիսի
 Ո՛ր , չ'կարեմ կատարել ուխտս ,
 Ես ծերացել եմ , ծերացել ,
 Եւ կաշկանդուած են իմ սուքեր :
 Որ խաշակիր է սուրբ ուխտի
 Միթէ կարէ՞ նա կաշկանդիլ

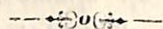
Թէ կաշկանդի մարմին արկար ,
 Հողին ու միտք թռչին ազատ :
 Թըւի՛ր , հողի իմ սիրավառ ,
 Ալացի՛ր , իշխր Թագէի վանք ,
 Մըւի՛ր ի մաթ անլոյս տաճար ,
 Մի մամ՝ վառէ , որ դու տեսնաս
 Ո՞ւր է տաճար սուրբ Թագէին ,
 Չարիր ի ծունկ և համբուրէ ,
 Ա՛ռ քո փափաղըդ անձկալից :
 Սուրբ տապանէն ձայն մի հնչեց ,
 Չայն արտունջ էր իրաւացի
 Եւ որտառուչ մի դանկատ :
 Հարցուց Թագէն թէ ո՞վ ես դու .
 Ասի . **ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԻԿԻՆ** եմ ես ,
 Եւ անարժան Կաթուղիկոս
 Համայն աղբին մեր Արամեան ,
 Սուրբ աթոռիդ աթոռակալ :
 Ասաց Թագէն թէ , Աւաքեալ
 Աշխարհիս վերայ աթոռ ունի՞ ,
 Ունիմք միայն աթոռ յերկինս
 Զոր խոտապեր է մեր Փրկիչ .
 Ո՞վ է հնարեր այդ օտար բան ,
 Աթոռ , Աթոռ և մայր Աթոռ
 Վեհափառ և Վեհարան ,

Էջմիածին, Էջմիածին,
 Լուսաւորիչ, Լուսաւորիչ,
 Իսկ Թաղէին համար ոչինչ :
 Խաչի երկրէն ելայ եկայ,
 Ե՛ս լսյո բերի հայաստանին,
 Ես Վարեցի այս կորդ երկիր,
 Քարոյեցի Աւետարան,
 Եւ ցանեցի սերմըն բանին,
 Ուռոյեցի իմ արիւնով :
 Աստուած հանեց Գրիգոր մըշակ
 Որ աճեցոյց իմ ցանած սերմ,
 Աւա՛ղ, ես արդ անուն չունիմ,
 Զիս մուացել է հայոց աղղ :
 Էջմիածին չէն ու պայծառ,
 Թաղէի վանք աւեր դարձել,
 Ո՛չ շինարար, ո՛չ վանահայր,
 Ո՛չ ժամ ասող, ոչ պատարադ,
 Ո՛չ միաբան տօնակատար :
 Էջմիածին ջահեր վառին,
 Իսկ իմ տաճար ճրտող չունի,
 Գերեզմանիս կանթեղ չիջած,
 Զկայ լուսարար, որ վառէ զայն :
 Տես վեհ տաճար զոր կանդնել են
 Այն մեծադարձ նախնի սուրբ հարք,

Այս յիշատակ անտէր մնացել
 Եւ աղանիւք բռն են գըրել :
 Եթէ մընայ այսպէս անտէր,
 Ո՛հ, տի կորչի՛ իմ յիշատակ :
 Գընա՛ . ո՛վ դու ՀԱՅՈՅ ՀԱՅՐԻԿ,
 Տար իմ տրտուշ հայոց աղղին,
 Պատմէ՛ ինչ որ աչքով տեսար
 Իմ Թաղէի վանուց վիճակ :
 Համբարեցի սուրբ գերեզման
 Ելայ լալով ի տաճարէն,
 Գնացի մըտայ վաքիկ մատուռ
 Սուրբ նահատակ կուսին Սանգուխտ
 Որ ի միջի վըկայուհեաց
 Նա առաջին կոյս վըկայն է,
 Զոր Սանատրուկ այն տաճար
 Շղթայակալ մասնեց ի բանտ :
 Ասեն թէ մի պատեհ ժամու
 Գնացել Թաղէն Սանիկին այց,
 Համբարե՛լ է համբարե՛լ
 Կուսին շղթայն սուրբ շղթանքով,
 Խըրախուսել իւր Սանգուխտ կոյս
 Աւետել է հարսնութեան օր :
 Ես հարսնուէր եմ փետային
 Քո փետայն է խաչեալ Փրկիչ,

Առադատան է լուսոյ երկինք ,
 Զօրացի՛ր դու հաւատով ,
 Թող քո մարմին չլիժայն պնդէ ,
 Հոգիդ ազատ վերաթեւէ ,
 Երթոյ խառնի լոյս երամին :
 Թաղէն չլիժայն համբուրեց
 Եւ ինձ մընաց կռօսին տապան .
 Եւ գրկեցի այն սուրբ շիրիմ ,
 Գլուխըս գրբի քարի վէրէն ,
 Համբուրեցի լի անձկանօք :

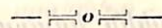
Ասի . Հրե՛շտակ , ուխտս իմ՝ լըցաւ ,
 Դարձո՛ւ , տա՛ր զիս դու Արարատ ,
 Ուխտեմ չմոռնալ մինչեւ ի մահ
 Սուրբ Թաղէին այս յիշատակ :

ՄՐՄՈՒՆՁՔ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԻ

ԱՌ ՔԱՋՆ ՎԱՐԳԱՆ ԵՒ ՆԵՋԱԿԱԿՅԱ ԻՐ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ՏՕՆԻ Ս. ՆԱՀԱՏԱԿԱՅՆ

Հոգի տատուածաւառ Քրիստոսազօր բանակին
 Քաջապանծ զօրավար ,
 Նոր Մակարէ , Յուդա , խրախուսիչ մարտադիր ,
 Յաղթող ի կեանս և ի մահ .
 Ընդդէմ՝ պարսկադինին դիմադրաւ շահատակ ,
 Առ ի սէր սուրբ Կրօնին և հայրենի ազատութեան ,
 Ո՛վ մեծի սիրոյդ , չխնայեցեր զանձնդ .
 Դու մեռար , յարեա՛ւ Հայաստան ,
 Ո՛ր Մամիկոնեան Վարդան :

Խաչալէն զինուոր դու , աշտանակեալ ի ձի սպիտակ
 Ո՛ւր երթաս տյրպէս ըշտապ .

Ես քաջին Վարդանայ համհարզ նիզակակիցն եմ ,
 Երթամ հասանիմ յԱրտաշու գաշտ .
 Խեթկիչ եղջերբ Խաչին խորտակեմ ես անդ .
 Սեաւ աշխից երամս .

Գընա' , գընա' , սուր քս առ թշնամիս
 Ո՛ր խոսխոռունիդ Խոյնէն :

Երկնաճիր իմաստութեամբ զգօնացեալ ,
 հոգի' սիրաւառ .

Գէմ հրապաշտ Պարսկին իմաստութեամբ
 մղեր դու մարտ .

Ետուր զքեզ ի զոհ , թողեր այս աշխարհ
 Երկինքն է քո վարձք .

Մեծ իմաստութեամբ էր այս քս տուր և առ ,
 Ո՛ր իմաստունըդ Հըմայեակ :

Տիրակերտ մայր Սիօնին Այրարատայ
 վէմ՝ ընտրեւադ սյն ,
 Հատեալ ի Մատեաց սարէն՝ գլորեցար
 մինչև ի յԱրտաշ ,
 Հարեր , կործանեցեր զատրուշանս
 մագակրօն դենին .
 Բարձրացաւ Խաչին փառք , կտր ի գլուխ եղև

Ստտան թշնամին .

Ո՛ր , զարմանալի՜դ Տաճատ :

Իսկ այն ո՛ր է , որ հեծեալ ի սեաւ նոսր
 իւր օգտապարիկ

Աչկունք իւր հուր ցայտեն , ո՛չ ձախ հայր
 և ոչ յաջ ,

Գնայ ի մարտ յօժարասիրտ .

Դա գիտէ սուրբ է հայրենիք , մեռանիլ
 վասին նարտ

է սեպուհ պարտիք .

Գընա' շուտ , գընա' շուտ , սիրեմ զհոգիդ ,

Այդ ուխտ սուրբ է .

Տո՛ւր արեդ և կեանքդ՝ զոր ետ քեզ հայրենիք ,

Այդպէս մեռանիլ անմահութիւն է ,

Զոր չգիտեն աշխարհիս անդգամ մարդիկ .

Ո՛ր Պալունիդ Արտակ :

Քաջրերունեան աշխարհի քաջատերունդ չառախդ
 Վեհ քաջամարտիկ ,

Մեռանիմ այդ սօսաախդ հասակիդ ,

Որ ամբարձեր է զգլուխդ գէմ յերկինս .

Աստուած զքեզ ուսնացոյց . տո՛ւր մի՛ իմաստ
 այդ հասակ և կեանք

Վասն եկեղեցւոյ և Աղբիւն ,
 Յանի՛ր այդ պատրաստ սերմ՝, ուսողեա՛
 կարմիր արեամբ ,
 Որ բուսանի շուշան գեղեցիկ ,
 Ո՛ր հրաշակերտ ներսէ՛հ :

Մանուկ հրեշտակատիւ գեղանի զուարթած աղիկ
 Ի Գնունի բուրաստանէն .
 Աստուած զքեզ անկեաց, կոյր Յաղկերտ խըլեաց .
 Գու գեռ կանաչարե և կենդանի կա .
 Ո՛հ , ի՛նչ մատաղ զո՛հ վասն հայրենեաց
 Մատեար կամակար :
 Սուրբ Գրիգորի հօր նոր Սահակ սիրանունդ
 Զերթ գառնուկ զենար .
 Ո՛վ նազելիւք Վահան :

Սիրտ ի սուրբ նախանձ զինավառեալ ի վրէժ
 Վասն հաւատոյ և հայրենի երկրին .
 Մտեր յԱւարայրի դաշտ , աւար հարեր ,
 սատակեցեր
 Խաւարին Ումդդայ զորդիս .
 Որ կամէր վառել զատուշան , շիջուցանել
 սուրբ Գրիգորի

Լուսափայլ ճըրագ .
 Քո արիւն շիջոյց Ատուշանս . Լուսաւորեաց
 Հայաստանին ջահ .
 Ո՛վ ցանկալիւք Արսէն :

Անդ՝ յատեն Յաղկերտին , տոտ՝ յԱրտազաւ
 դաշտին ,
 Ի լան , ի պատասխան , ի զէն միշտ յառաջագէ՛մ
 Բոցափա՛ռ սիրահար առ անբիծ Կրօն , առ Յիսուս ,
 Եւ հայրենեաց աշատութիւն .
 Երկու սիրային հարազատօք , խաղապատեալ
 զիրեարս

Ննջեցիք քաղցր ի քուն .
 Անո՛յշ է այդ քուն , թող հանդչին պահ մի
 Քո վատակեալ բազուկք .
 Շիրմիդ մահարձան են , գլխոյդ հովանի սիւնեն
 Շաւարշնայ ծաղկունք ,
 Ո՛վ , յառաջագէ՛մ Գարեգին :

Յարքայական տանէն աշտո Ոստանիկ ,
 Երկու սիրաթիւ Արծուիք ,
 Յ՝ Ոստանայ սարէն սաւառնեալ արադապէս հասիր
 Մինչև յԱւարայր .

Յ՝ ի՞նչ արդեօք, որսիկ առնել անդ անտուրը
կենդանիս

Խաւարածնունդ Զրուանայ որդիս .

Կարթածեմ մաղլօք ձիւ ձիւ առնելով

Սեռ ազնաւաց շերամս .

Քաջ քաջ կռուեցայք, հարիւր և հաւայք ,

Հուսկ ուրեմն անկայք .

Ո՛չ . այլ կենդանի էք, և դեռ կանգուն կայք

Ի սէր հայկազեանց ,

Ո՛ր մեծ տապեաք Արծրունիք ,

Վահան և Սահակ :

Պարծի՛ր , ով Գրիգորէ , բարձրացի՛ր ,

ահա քո գառինք

Քաջապէս մարտուցեալ ընդ ուրացող գայլս ,

Թաթաւեցան յարեան ճապաղիս .

Յերկնուստ աշտի տե՛ս ահաւասիկ թեւաբուսեալք ,

Աշուններամ՝ թռուցեալ յերկրէ գան սու քեզ .

Ընդարձակե՛ա զգոզգ , տուր հանգիստ գօցա ,

Վաստակեալ են քո որդիք .

Թուե՛ա դու մի՛ մի՛, հազար երեսուն

և վեց վըկայք են ,

Զորս ընծայէ Երկնից , քո ծընեալ եկեղեցին :

Դա՛ւ , Աստուած Գրիգորի , Աստուած

Ներսէսի , Աստուած Սահակայ ,

Աստուած մեր սուրբ հայր .

Ահա քեզ զհ՛ հրաշքանուէր , քեզ պատարագ

հաճոյական ,

Քեզ աշտակիս Նահատակաց սուրբ արիւն ընծայ .

Ընկա՛լ , Տէ՛ր , յիշե՛ա , Տէ՛ր , Գրթա՛ւ , Տէ՛ր ,

և ա՛յց արա

Տաւապեա՛լ հայրենեաց սրտին Վարդանայ ,

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՔԱՁՆ ՎԱՐԴԱՆ ԵՒ ՆԻՋԱԿԱԿԻՑՍ ԻՒՐ

ՅԻՇԱՏԱԿ ՏՕՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՆՈՅԻՆ

ԻՏարօն Մամիւնի քաջաց աշխարհին
 Յ' Աշտիշատաւ մայր եկեղեցւոյ խորանին առաջ ,
 Ո՞վ է դիւցապն այն սպառազէն ,
 Որ Սահակայ պապուն խաչքարին հանդէպ
 Պաղատի հոգեհառաչ .

« Ես , ասէ , թոռնիկն եմ քո կարմիր Վարդան ,
 Գօաւորեալ երթամ յԱրտաշատ .

Երթամ զանձն տալ վասն եկեղեցւոյ

Վասն հայրենեաց աղատութեան .

Ահա ձեռն դընեմ ուխտեմ ի Խաչ ե յԱւետարան ,

Ո՞վ սուրբ հայրապետ , յերկինս մօտ ես ,

Հոգւով աղերս ած

Առ պետականն Աստուած .

Եւ տու՛ր ինձ զօրովիդ սատար

Քո օրհնազէն բարձր աջ » :

— « Ես խռովեալ եմ , որտանաց մեռայ ,
 Գառնացեալ եմ յոյժ առ Հայոց աշխարհ ,
 Առ անընտրող ե տիրադրուժ նախարարս ,
 Որ զթագն Արշակունի փառաց թողին ,
 Ո՞հ սարկացան ընդ իշխանութեամբ Պարսիկ
 Մարզպանաց :

Այլ հաշտ եմ ընդ քեզ , իմ ազատասէր ճեռ ,
 Ձաջն իմ կարկառեալ ի տիրադին տապանէս
 Ձքեզ օրհնեմ , ո՞վ հայրենասէր զօրավար ,
 Երկնից զօրութիւն հասցէ քեզ աշուղ .
 Սուր քս հարցէ զթշնամիս չարաչար ,
 Յազթական բարձրացիս թէ՛ ի կեանս թէ՛ ի մահ .
 Երթ ողջամբ , որդեակ իմ
 Քաջապսակ Վարդան » :

Ձինակիրք իմ , ածէք զզէնս , զզ եցուցէք զրահ ,
 Բերէք սաղաւարտ , կոչէ զիս Վարդան .

Ես նորս քաջ նիզակակիցն եմ .

Ո՞հ , չմեկնիմ ի նոցանէ , ո՛չ ի կեանս , ո՛չ ի մահ .

Երթամ ընդ նմա պահել սուրբ Կրօն

Պաշտպանել սուրբ հաւատք , կանգնել խաչին փառք

Երթամ պատուել զԱւետարան ,

Պատառել Յազկերտին մահաչունչ հրօրարտակ ,

Որ սպառնայ շիջուցանել Յիսուսի

Սիրոյն հար , և վառել Որմելդայ կըրակ :
Գն'ա , գն'ա , այդ ուխտ նուիրական է .

Կրօնք , հաւատք , Խաչ , Աւետարան
Քեզ լիցին օգնական

Ո՛վ Խոստումունիդ Խորէն :

Երեսքն զլոյս արաւփայլեն ,
Գող թէ ի Թափօրէն իջեալ
Երթայ յԱւարայրի Գողգոթայն ,
Յիսուսի հետեւելով չ'դնէ միտ Պետրոսին .
Խոյս տալ ի խաչէն , լուին կալ յանապատ .
Տեսէք ս'ըջալի ինքնայօժար ,
Որչա՞ր հրճուանօք հոգեվառեալ
Վազէ երթայ ի պատերազմ' .
Սիրելիք , ընտանիք , բարեկամք
Զայս ամեն մոռանայ , չհամարին ինչ յաչօ .
Զափեցէք , երկինք , զվարձ դուրս
Եւ տուք զարժանին պսակ .
Պայծառացի՛ր ,

Ո՛ր Պալուսնիդ Արտակ :

Նոր Զարմայրն է այն ի Տրալա՞յ երթայ ,
Թէ ի յԱւարայր ,
Հեծեալ ի նժոյզ իւր ճերմակ ,

Այնպէս մըրըրկաշից սրտայ , անցանէ
Զերթ յամպոց փայլակող կայծակ
Հուր հարեալ մաչէ զանտառ Մատեան զնդին
Ի մոխիր դառնայ անմահ կարծեցեալ բանակ .
Այլ ողբամ զքեզ , քաջ շահատակ ,
Վատ Պարսկին սուր զքեզ ապաւստ արկ ,
Եւ ո՛չ Աբխէսին նիզակ .
Առէ՛ք զդի դուրս , լուսաթի հրեշտակք ,
Տարէք կանգնեցէք յերկնից վեհ սաճար .
Մեռաւ Յազկերտ , կորեաւ Մատեան զունդ ,
Այլ քս յիշատակ և հոգիդ անմահ կայ ,
Ո՛ր զարմանալի՛դ Տաճատ :

Ելէ՛ք և տեսէ՛ք , սուրբ Գրիգորի որդիք ,
Ո՛ւր երթայ , յառաջ մըլլի անժոյժ

Զխաւորն այն խաչադրօշ ,
Այնպէս արեւալ է Խաչեւլոյն սիրով ,
Ո՛չ երբէք զգոյ զօրոհաւ մահուն .
Գա հանճարեղ է , դիտէ կշռել քաջ
Թէ մեռանել վասն հաւատոյ՝

Կեանք է և անմահութիւն :
Բարէ՛ , այսպէս հաւատայ , չարաք երես մահուն ,
Զաշխարհ և զանձն ետ , գնեաց զկեանս լաւագոյն
Ո՛ր իմաստունն՝ հրմայեակ :

Հապա ո՞վ է այն գեղապատշաճ
 Հրացուլակ սպային ,
 Որ յարձակեալ յերկուս ճեղքէ
 Զ'Արեայ գնդին կուռ ճակատ ,
 Մուշկան Նիստալուսւրտ մանչէ ,
 Զայն տայ յառաջ ածել փղաց զերամտիս
 Ուր անդիմադարձ խելախէ գիւցաղնաբար .
 Հուսկ ուրեմն անկանի հստակն այն սօսաբարձր ,
 Զաչկունս կափուցանէ , հոգին վերաթիւէ ,
 Զ'Աստուած տեսանէ ,
 Եւ ի մահուն կանգնի յաղթական .
 Վա՛շ իմ հրաշակերտ Ներսէ՛հ :

Յո՛ւշ , յո՛ւշ , Հայոց մանկունք ,
 Յառեցէք զաչըս ձեր յայն Գնունի մանուկն .
 Դա զիննհարեալ է , չգիտէ թէ ո՞ւր երթայ ,
 Ի հարսանի՞ս թէ ի կոչ մահուն .
 Ասէ . ես երթամ յԱւարայր ,
 Երթամ յարիւնակոխ հնձան ,
 Երթամ ճիւղիլ անդ զերթ ողկոյղ Յիսուսի որթոյն :
 Այդպէս յապաժոյժ ճիւղեցար ,
 Մանուկ դու , մանկական գեղովդ ,
 Սպիտակ և անբիծ ձորձովդ .
 Այլ զի՛ չքնաղ , զի՛ վայելուչ կարմրայայտ ողջամբ

Որպէս որդան բոսորագոյն ,
 Ո՛հ , ի մէջ շուշան ծաղկանց
 Թուի թէ ննջես ի քուն .
 Զայն տամ քեզ մատուակ Գնունի ,
 Թափեա՛ զգինիդ ի քէն , Յիսուս կոչէ զքեզ ,
 Զարթի՛ր , զարթի՛ր
 Զքեզ հրեշտակք տանեն յերկինս ,
 Ո՛վ փարեւիդ Վահան :

Հաւատք , Հայրենիք , Երկինք
 Զքեզ վառեցին սուրբ նախանձով ,
 Հոգի որդար և զգօն .
 Արդեօք Յիսուսի հո՞ւրն էր այն
 Զոր արկ նա ի քեզ , և դու ողջամբ կիզար ի զոհ
 Յորդահոս թափեցիր զարիւնդ
 Շիջուցեր զմոլինախանձ բոց
 Ամբարիշտ գինին մոգակրօն ,
 Որ խանձել լափել կամէր
 Զ'եկեղեցոյ նոր դրախտ ,
 Եւ սուրբ Գրիգորի հօր
 Մշակեալ ձեռատունկ .
 Այլ քս արին շիջոյց ապուշանին հօւր ,
 Բանդեայ մոխրապաշտին տուն ,
 Պայծառացոյց սուրբ Հաւատոյ լոյս ,

Եւ դու յատեն զերաժայեցար

Ո՛ր, ցանկալի՜դ Արտէն :

Բստանիկ Պայազատք ,

Կապել զձեզ ի մի ընդ խմբին առաքինեաց .

Զ՝ Զեզ սուրբն Եղիշէ թուեաց և զրեաց .

Զդիտեմ ո՞ր սխերիմ՝ ձեռն եղծելով ջնջեաց

Զանուան ձերոյ քաջափայլ յիշատակ .

Յնծացէք , հագիք , երկինք զձեզ զիտէ

Եւ ես յերգ անմահ զբոլմեմ յայս արձան :

Որ յԱրտոսայ սարին դադաթէն գէտակն կալեալ

Յարծուաթիւ հասիք ի յԱրտազ ,

Խաչատուր մազլօք հարեալ խրլեցիք

Կայր Յազկերտի մի զտկն .

Անդ երգուայք մահուամբ շիջանիլ ,

Զի վառ մնացէ հայոց տաճարին ջահ

Եւ Աւետարանին աշխարհալոյս ճրագ .

Ո՛ր Արծրունի ասպետք

Վահան և Սահակ :

Օ՛րն , զարմացէ՛ք , ո՞վ է այն ,

Որ զմինն ի յաջ և զմեռն ի ձախ թեւն առեալ

Ո՛հ , բաւ չէ ինքն միայն

Զերկուս ևս այլ զո՛հ իմիտին տանի

Անբաժան մեռանիլ երթայ ողբյոժար :

Զո՛յն տուք , Վարդան յետուսէ .

Ո՛ւր աշգպէս ճեպընթաց լինի անվախ գիմագրա .

Միթէ կարծէ՞ ինքն թէ անդրէն երթայ

Ճառել զԽաչէն ի Պարոյց տունն :

Ո՛չ , ո՛չ , մի՛ այնպէս կարծէք ,

Ես անդիտակ չեմ և դեռ գիշեր չէ .

Գիտեմ ստոյգ թէ ի լոյս գընամ .

Ես յառաջագէմ Գարեգին եմ ,

Վազ մեռանիլ կամիմ ,

Եւ վառն իմ Խաչեւոյն կուտիմ ընդ աշխարհ .

Ես երկնից սիրահար եմ , երթամ առ սէրն իմ ,

Ողջ կացցես , հայրենիք ,

Ողջամբ կացջիք , սիրելիք .

Զիս և զեղբայրս մի՛ ողբայք

Որբացեալ տո՛ւն Սրուանձտեան :

Բարապան հրեշտակք բացէք զգուռն երկնից ,

Պատրաստեցէք զերիս սպակ .

Ո՛հ , երկու հարազատք

Անկա՛ւ Գարեգին , մեռաւ Գարեգին ,

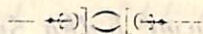
Թաաւ ի վեր հոգեակն :

Ամենակալ մեծանուն Տէր , Սատուած

մեր սուրբ հարց

Աստուած ներող , զըթա՛մ ,

Ահա քեզ պատարագ
 Վերընծայէ Հայոց աշխարհ ,
 Հազար երեսուն և վեց զոհ
 Նուիրական սուրբ ողջակիզաց .
 Քեզ հաճոյ լիցի , Տէր , որպէս երբեմն առ Նոյիւ
 Ի գլուխ անդ Մասեաց .
 Տե՛ս թէ քանի՛ հոտ անոյշ է
 Ծուխ զսհից սուրբ Գրիգորի ,
 Որ բուրէ առ քեզ յԱրտաղու բարձանց :
 Տէր , հայր մեր , ո՛ւր է օրն այն
 Յ'որ ներէիր մեզ , որպէս Յակովբայ տան .
 Յոյց և այժմ սիրոյդ ծիածան
 Կամար ած ի վերայ Հայոց լերանց .
 Ասա՛ , Տէր գթած , թէ այլևս հաշտեալ եմ ընդ քեզ
 Ո՛վ տառապեալըդ Հայաստան :

ՈՂՔԵՐՓՈՒԹԻՒՆ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ՏՕՆԻ ՍՐԵՈՑ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ

Ո՛վ ես դու , նոր եղիազար քաջափառ ,
 Հոգի նախանձաւոր և հանդիսողիր ,
 Զխաչն ի յուսդ առեալ , զԱւետարան ի գիրկդ ,
 Վազեա երթաւ վկայել վասն Յիսուսի .
 Քեզ ոչինչ փոյթ է թողուլ զպատարագն ի սեղան
 Թողուլ զերեխայն յաւազանին մկրտարան ,
 Թողուլ զհարսն ի քօղ և փեսայն ի պսակ .
 Ո՛հ միթէ գո՛յժ եհառ քեզ ի Վանանդ ,
 Թէ մխրապաշտ Մոգք հասին մրտին ի Հայաստան .
 Յազկերտ հրամայէ , քակի՛ն Եկեղեցիք ,
 չինի՛ն Աարուշանք .
 Ելցէ՛ Յիսուս ի տաճարէն , մայէ՛ Որմիզդ
 ընդ Սառան .
 Օ՛ն , զինուո՛ր դու զօրավարին նաղավրեցւոյ ,
 Կրօն , Հաւատ և Եկեղեցի կոչէ զքեզ ի մարտ .
 Գընա՛ , վկայէ՛ և մեռի՛ր ,
 Ո՛վ սուրբ Ղ. Կոնդէ :

Մեծին Գրիգորի տան և գահին ժառանգ ,
 Սուրբ հայրապետը Յովսէփ ,
 Լո՛ւր , ի Վայոց ձորէն հնչէ վա՛յ ի հայաստան .
 Ե՛ւ , հա՛ր զ՛ղանդակ սուրբ տաճարին Էջմիածնի ,
 Ա՛ռ զգրիչ քո շոյա գրեա՛ զկանգակ .
 Տո՛ւր հըրաւ էր հայոց հօտին և հովուայ ,
 Աշխարհախումբ լինել յԱրտաշատ .
 Անդ կնքել նոր ուխտ միութեան ,
 Անարատ պահել զհայրենի հաւատ .
 Կռուել վասն կրօնի և վասն Եկեղեցւոյ
 ազատութեան .
 Թո՛ղ մեռցեն հովիւք ընդ հօտին , և հարք՝
 ընդ սրգիս ,
 Թո՛ղ ի զոհ երթան վասն Եկեղեցւոյ
 Յովսէփ իւր ընկերօք , Վարդան իւր նիզակակցօք
 Թէ բառնի Կրօն և Հաւատ
 Զի՞ աշուհեաւ մեզ կեանք և աշխարհ :

Ընդշտունեաց հսկող հօտապետ Սահակ ,
 Յ՛ Արտասայ բարձրասար գիտանոցէն
 Հալի՛ս ընդ գագաթ Մասեայ Միղադատ .
 Տե՛ս , զիա՛րդ ի կասկածական ծովէն
 Հոգմալար դան սեաւ ամպոց երամբ ,
 Դան խռնին բարդին յԱյրարատ և յԱրտաղ .

Զրադաշտ զայրագին գոռայ թափել կարկուտ
 տատկահար .
 Փշրել զորթատունկո Գրիգորի , քանդել սուրբ
 Կոնստանդինայ ցանկ .
 Է՛ջ այաի , հասի՛ր յԱրտաշատ ,
 Դեմդ , Յովսէփ և համոյն ուխտ Եկեղեցւոյ
 Քեզ սպասեն անդ , զի լիցիս դու նոցա թարգման .
 Տեոցսք զի՛նչ խօսի մեղեկքօն Պարոնիկ ,
 Թէ ասէ՛ թողէ՛ք զՅիսուսի Աւետարան
 Եւ մեր հարց սրբազան հաւատ ,
 Հոգի՛ անվեհեր , տո՛ւր անդէն քաջ քաջ
 պատասխան ,
 Ասա՛ համարձակ . թէ հայք մեռանին
 Եւ չթողուն հայրենի շուրբ աւանդ :

Մուշէ՛ , Արշէն , և Սամուէլ ,
 Քաջագօտի երկցունք և պաշտօնեայք
 Աւետարանին ,
 Հաւատար մրցողք յասպարէզ նահատակութեան ,
 Ընդ Յովսէփայ , Սահակայ և Դեմդ .
 Ո՛ր շինական հօտարած փոքրիկ հովիւք ,
 Եդին զանձինս իւրեանց ի վերայ փոքրիկ հօտին .
 Դո՛ւք էք արդեօք այն փոքրիկն ,
 Որ մեծ է յարքայութեան երկնից .

Ո՛ր ծառայք աղնիւ ի սակաւուն հաւատարիմ՝

Մըտէ՛ք յուրախութիւն Տեառն ։

Աբրահամ և Քաջաջ սարկաւագունք ,

Առէ՛ք զբուրվառս ձեր և լըցէք զհօւր .

Խաչանման արկէք զուրարս՝ զկապանս մահուն .

Երթամք նախ ի բացօդեայ տաճար

Աւարայրի մեռելոց դաշտին .

Ուր կալմին սեղանք զսհից . զինանին

սուրբ Գրիգորի դառինք .

Ուր ընդ սուր և ընդ հօւր անցեալ

Ողջակիզին Եկեղեցւոյ սրբիք .

Սարկաւագունք , խունկ ծխեցէք ի հոտ անոյշ

Շաւարշանայ շիրմաց անմահ մեռելոց .

Օ՛հ , թողէ՛ք արդ զսրբոց շիրիմս , երթամք

յիկար աշխարհ ,

Որհնեմք անդ զհարց զերեզման

Եւ զյիշատակ կատարման նոցա ։

Ձեռս ի վե՛ր կալէք , ձեռս ի վե՛ր , Յովոէփ ,

Սահակ և Ղևոնդ ,

Երիցունք և սարկաւագունք ,

Ո՛հ , ծերանալոյ ձեր ժամն եհաս .

Ահա՛ կապեն զձեզ ի գօտի մահուն .

Ահա՛ վարեն տանին զձեզ ի Պարօս հեռագոյն ,

Յերկիւր նոգեհո՛ ի քաղաքն Նիւշապուհ ։

Կամար ձեր չէ մարդարտայեա , այլ շղթայ է

ժանրակուռ ,

Ո՛ր տայր ինձ համբուրել զկապանս ձեր սուրբ .

Ձեօք արձակեցան տղատ սրբիք Եկեղեցւոյ .

Յողթանակ տարաւ Խաչ , ժառաւորեցաւ Յիսուս .

Ո՛ր սուրբ Ղևոնդեանք ։

Ձարաչաւքն այն Դենշապուհ

Յանձներ զձեզ Մոգպետին մոլեռանդ ,

Որ նորին շղթայիւք պրկեալ

Դընէր ի գէճ և խաւարաչին բանտ ,

Մարմին էր ձեր զէն , և կռուելով տակացիք

Վշտակրեալ ի գառն կտտանս ,

Ո՛չ փշրէր անօթ հողոյն ձեր անվրկանդ ,

Դուք լոյս , ի խաւարի լոյս ծագեցիք անդ

Մոգպետին խաւարապատ աշայ .

Որ ի մահ ննջէր Ձրագաշտին ուսմամբ , հրա-

շիւք բացան աչք ,

Ետեւ զլոյս Յիսուս , և հաւատաց յԱստուած

Ո՛ր Սուրբ Ղևոնդեանք ։

Անցանէր այս ծագիւղարդ

Մեծ պատեքին օր դայր հասանէր անդ ,

Մեր ձենայր տակաւ տակաւ Գոգգոթային Խաչ .
Պիտոյ էր ձեզ Սիօնի վերնատուն մի զարդարեալ
Համակ ,
Պիտոյ էր ձեզ սուրբ ընթրեաց սեղան և
Կենաց բաժակ .
Զայդ պատրաստէր շոյա Մոգպետն այն
Հաւատացեալ ,
Ինքնին լինէր ձեզ անդ կոչնատէր և հրաւիրակ :
Զաքէի նըման հայցէր , լոյս և ժրկութիւն
տանէր իւր տան ,
Լուսնայր զտար ձեր , զջուրն արկանէր զանձափր .
Մըկրտէր և պաշտէր զձեզ իբրեւ զԱստուծոյ
հրեշտակ .
Սեղան կազմէր Նահապետական , սեղան
բարեւից և առատ .
Ո՛հ , քաղցեալ սովատանջ էին հիւրք զքառա-
սուն օր ի բանտ .
Յանկանաւով կերէ՛ք , կշտապինդ կերէք .
Ո՛ր խաչադատարաստ վրկայք .
Այդ է ձեր վերջին ընթրիք ,
Վերջին երեկոյն և զատկական դասն ,
Ո՛վ սուրբ Ղ.Էսնդեանք :
Ելէ՛ք , գոհացէ՛ք և օրհնեցէք զսեղան ,
Հատին ձեզ դահիճք անդալթ .

Ո՛հ , հանեալ ի զուարթ սեղանոյդ ,
Կրկին կապեալ վարեն զձեզ ընդ առապար
աւաղուս ,
Զոյդ զոյդ լըծեալ անադորոյն ոսրանչայ ,
Քարչեն զձեզ անխընայ ընդ քար և ընդ թուփ .
Դուք իբրեւ այն մըշակին հարօր զերկիր հերկելով
Ուզիդ վարէք տանիք զարքայոյ թեան ախօսն .
Իբրեւ ցորենահատք դուք ցանեալ ցրուիք ,
Որպէս առակէ յիւր բան՝ սերմնահան Յիսուս :
Անդ ի Խուժաստան ծածկին փշրանք սակերայ
ձերոց ի հող .
Աստի ի հայոց աշխարհ բուսանիք ցորեան
սուք և հատկաթուռ .
Այսպէս մեռելու թիւն ձեր կենդանի և բարգաւ
ւած արար
Զորդիս եկեղեցւոյ ,
Ո՛վ սուրբ Ղեւնդեանք :
Դենշապուհ յոտին կայ սուր ընդ մէջ
[Թերաքամ ,
Առ նըմին կանգնին զահիճք գոմանոպէմ
մերկասուր պատրաստ ,
Կանգնին նաև առ ձեօք երկնահարուէր հողէա
ւանդ հրեշտակք ,
Ժամ՝ եհաս , ս՛հ , զոհին և զինման ,

Կափուցէ՛ք , ս՛վ սուրբք , առ աշխարհ պահ
մի զաչս ձեր .
Տեսցո՛ւք զի՛նչ առնէ Յաղկերսս և աշխարհ
Յետ բառնալոյ աստի զձեր մահկանացու կեանք .
Ո՛հ , զքեզ նախանուէր զեհուն , Սա՛հակ ,
զօրաւորդ ի բան .
Որ լուէ քո ճարտար լեզուն աղատ և թարգման .
Յառա՛ջ մատիր ի սուր , Ղեհնդ ձայնէ քեզ ,
Ո՛վ հայրապետ Յովսէփ ,
Առէ՛ պատուեմ զքեզ աստ , դու վեհ ես քան զիս .
Յառա՛ջ մատիր և դուք , երկցունք և
սարկաւազունք ,
Մի՛ վարանիք , տո՛ւք զձեր պարանոց , առէ՛ք
զանմահութիւն .
Չմեռանիմ ես Ղեհնդ , մնամ ձեզ յետին տրուպ ,
Մինչեւ մի մի յաւարկեմ զձեզ առ Յիսուս ,
Ո՛ իմ խաչակից վրկայք , այդ է իմ սուրբ ուխտ :

Իսկ դու զի՛ առնես , հոգի՛ զօրավիգ ,
Հոգի՛ հըզօր և մինչ ի մահ անյաղթ .
Զընկերս քո ամեն ետուր ի սրոյ բերան .
Միթէ մնա՞ց ալիւս քեզ նոր ինչ կասկած .
Մատիր և դու ի սուր , կան սպասեն քեզ
մարտիրոս մշակք ,

Խմբովին երթալ առ ի վարձատուն Յիսուս
և կալ յանդիման ,
Ասեւ համարձակ . Տէ՛ր , վասն հայոց աշխարհ
հին մեռար ,
Տո՛ւր զվարձ մեր արեան .
Առէ՛ք զձեզ պսակն անեղծ անթառամ ,
Ով իմ աղնիւ ծառայք :

Գրիգորէ , Ներսէս և Սահակ
Առէ՛ք ընդ ձեզ զթուռնիկն ձեր զկարմիր
Վարդան .
Պսակազդեոտ շըքով ելէք ընդ առաջ յաղթա-
կան առաքինեաց ,
Ահա դան առ ձեզ Ղեհնդեանց հարք , որ ընդ
որդիս մեռան .
Առէ՛ք տարէք յանդիման կացուցէք
Պետական տխուրն առաջ .
Տուք զաղերսագիր և յիշեցէք զտառապեալ
Հայաստան :

1	1. Die Natur der Sprache
2	2. Die Sprache als ein System
3	3. Die Sprache als ein Organ
4	4. Die Sprache als ein Werkzeug
5	5. Die Sprache als ein Kunstwerk
6	6. Die Sprache als ein Spiel
7	7. Die Sprache als ein Leben
8	8. Die Sprache als ein Geist
9	9. Die Sprache als ein Gott
10	10. Die Sprache als ein Alles

20p

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0348395

34945

